

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

19

ЛІСТАПАДА 2016 г.

СУБОТА

№ 224 (28334)

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

«БАГАТЫРЫ» З БАГАТЫРОВА

ФОТА БЕЛТА.

Калі ў большасці цяплічных гаспадарак сезон завершаны, то з вядомага на Міншчыне і ва ўсёй рэспубліцы агракамбіната «Ждановічы» па-ранейшаму ідзе пастаўка свежых агуркоў на паліцы магазінаў краіны. Да навагодніх свят агароднікі самай новай цяпліцы «Багатырова» абцягаюць не змяншаць тэмпаў і выбіраць не менш чым 16–20 тон агуркоў у дзень.

**Ва ўсе часы
на зямлі працавалі
стойкія,
моцныя духам,
адказныя людзі**

Работнікам сельскай
гаспадаркі і перапрацоўчай
прамысловасці
аграпрамысловага комплексу

Дарагія сябры!

Віншую вас з Днём работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці.

Блізкі да завяршэння год вашай напружанай працы. У цэлым у вытворчасці практычна ўсіх відаў сельскагаспадарчай прадукцыі дасягнуты добрыя вынікі. Закладзены ў засеку ўбраны ўраджай, забяспечана харчовая бяспека краіны. За кошт сваёй высокай якасці беларускія прадукты харчавання дастойна сапернічаюць з замежнымі аналагамі.

Прыемна адзначыць, што сёння нарыхтаваны добры запас кармоў для жывёлагадоўлі, а гэта аснова паспяховага развіцця мяса-малочнай галіны ў наступным годзе. Створана трывала сыравінная база перапрацоўчай прамысловасці.

Ва ўсе часы на зямлі працавалі стойкія, моцныя духам, адказныя людзі. Самых цёплых слоў у дзень прафесійнага свята заслугоўваюць усе, хто заняты ў аграпрамысловай сферы: кіраўнікі і спецыялісты, паляводы, жывёлаводы, механізатары, будаўнікі, работнікі сэрвісных службаў і перапрацоўчай прамысловасці.

Дзякую вам за самааддаанае служэнне сваёй справе. Жадаю моцнага здароўя, ба-дзёрасці духу, ажыццяўлення намечаных планаў на карысць роднай Беларусі.

Прэзідэнт
Рэспублікі Беларусь
Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

ЦЫТАТА ДНЯ

Анатоль ЧОРНЫ,
міністр архітэктуры
і будаўніцтва:

«Калі ўзяць паказчык па кошыце квадратнага метра жыцця з дзяржападатрымкай за 9 месяцаў, то пры заданні ў Br815 ён склаўся на ўзроўні Br764. Кошт яго практычна не адрозніваецца ад лічбаў за 2015 год. Квадратны метр стабілізуваўся і ў бліжэйшы час істотна змяняцца не будзе. Рынак жыцця цяпер перанасычаны, прадпрыемствам трэба гэта ўлічваць пры будаўніцтве».

Курсы замежных валют,
устаноўлены НБ РБ з 19.11.2016 г.

Долар ЗША		1,9572 ▲
Еўра		2,0733 ▼
Рас. руб.		0,0300 ▼
Укр. грыўня		0,0755 ▲

Актуальна

РАЗВІВАЦЦА ЗА КОШТ ЭКСПАРТУ

Нашы ялавічына і «малочка» едуць у Кітай

Паводле інфармацыі Нацыянальнага статыстычнага камітэта, Беларусь лідзіруе сярод краін СНД па вытворчасці на душу насельніцтва бульбы, мяса, малака і яек. Па сярэднедушавой вытворчасці збожжа наша краіна займае трэцяе месца пасля Украіны і Казахстана. Чым сёння жыве аграпрамысловы комплекс краіны, аб дасягненнях галіны і планах на будучыню расказвае міністр сельскай гаспадаркі і харчавання Леанід ЗАЯЦ.

— Гэты год стаў даволі складаным для эканомікі краіны. Аднак, калі ў прамысловасці існуе пэўнае «прабуксоўванне», то ў вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі сёлета назіраецца станоўчая дынаміка.

— Гэта сапраўды так. У студзені—кастрычніку вытворчасць прадукцыі сельскай гаспадаркі павялічылася ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года ў супастаўных цэнах амаль на 4%. Сёлета мы павялічылі на 100 тысяч тон вытворчасць малака за кошт росту прадукцыйнасці дойнага статка і прыбавілі па вытворчасці мяса больш чым на 18 тысяч тон. Увогуле, галіна цалкам забяспечвае ўнутраны рынак прадуктамі харчавання.

Адзначу, што добрыя паказчыкі ў раслінаводстве былі дасягнуты дзякуючы павелічэнню прадукцыі цукровых буракоў. Сярэдня ўраджайнасць склала 447 цэнтнераў з гектара, што на 111 цэнтнераў вышэй за ўзровень мінулага года. А гэта, у сваю чаргу, павінна прывесці да павелічэння вытворчасці цукру на 51 тысячу тон. Сёлета плануем атрымаць яго ў аб'ёме 530 тысяч тон.

СТАР. 2

Рэпартаж у нумар

«КАБ НЕ ТОЛЬКІ ГРОШЫ, АЛЕ І ШТОСЬЦІ ДЛЯ ДУШЫ!»

Якую працу прапаноўвалі, а якую шукалі
на кірмашы вакансій у сталіцы

ФОТА НАДЗЕЙ БУЖАН.

СТАР. 4

ISSN 1990 - 763X

1 6 2 2 4 >

9 771990 763008

**ПІШАМ ПРА ТОЕ, ШТО САПРАЎДЫ ВАЖНА,
5 разоў на тыдзень!**

Ідзе падпіска на «Звяду» на I квартал і I паўгоддзе 2017 года!

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ — БУДЗЕ ЦІКАВА!

РЭАЛІЗАВАЦЬ УСЕ ДАМОЎЛЕНАСЦІ

Наша краіна гатова стварыць неабходныя ўмовы для рэалізацыі сумесных з Катарам буйных інвестыцыйных праектаў

Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка на сустрэчы з міністрам фінансаў Дзяржавы Катар Алі Шарыфам аль-Імадзі і міністрам транспарту і камунікацый гэтай краіны Джасемам Бен Сейфам аль-Сулайці.

Кіраўнік дзяржавы, вітаючы гасцей, падзякаваў «за тую работу, якая была сумесна праведзена зусім нядаўна ў Катары». «Мы з вамі сыхлілі ў меркаванні, што нам няма неабходнасці гаварыць, з чаго пачаць, таму што вы рэалізавалі ў Беларусі вельмі буйны інвестыцыйны праект, пабудавалі гасцініцу «Марыёт», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Тым не менш на гэтым спыняцца нельга. Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што ў час яго нядаўняга візіту ў Катар гаворка ішла аб магчымасці рэалізацыі двух-трох сур'езных праектаў, якія б прадэманстравалі агульную рашучасць пашыраць гандлёва-эканамічнае супрацоўніцтва, паведамляе прэс-служба Прэзідэнта. Ужо праведзена пэўная работа беларускімі фінансавымі ведамствамі, банкамі ў гэтым кірунку. «Я вітаю пажаданні Катару працаваць у Беларусі, і мы створым для гэтага ўсе неабходныя ўмовы», — запэўніў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы высока ацаніў той факт, што катарская дэлегацыя, паабяцаўшы прыехаць у Мінск для перамоў, зрабіла гэта вельмі хутка. Ён упэўнены, што гэтыя перамовы стануць добрым падрыхтоўчым этапам да візіту Эміра Катару ў Мінск.

У сваю чаргу Алі Шарыф аль-Імадзі запэўніў, што Катар мае намер дакладна рэалізаваць усе дамоўленасці на вышэйшым узроўні з Беларуссю. Ён сказаў, што гэты візіт стаў працягам нядаўняга візіту Прэзідэнта Беларусі ў Катар. Міністр фінансаў таксама паведаміў, што Эмір Катар даў выразны ўказанні ажыццявіць беларуска-катарскія дамоўленасці.

У РОЎНЫХ УМОВАХ

Узаемадзейне дзяржавы з сельскагаспадарчымі вытворчымі кааператывамі неабходна прывесці ў цывілізаваную юрыдычную форму

Такое даручэнне даў Аляксандр Лукашэнка, заслухаўшы даклад аб рэарганізацыі калгасаў (СВК), перад ае карэспандэнт БЕЛТА.

Кіраўнік дзяржавы нагадаў, што ўказ №349 ад 17 ліпеня 2014 года прадугледжвае пераўтварэнне сельскагаспадарчых прадпрыемстваў да канца гэтага года ў больш прагрэсіўныя і адпаведныя заканадаўству арганізацыйна-прававыя формы. Разам з тым Аляксандр Лукашэнка заўважыў: «На Усебеларускім народным сходзе выступалі кіраўнікі добрых, перадавых гаспадарак з прапановай адмяніць некаторыя нормы ўказа, якія датычацца іх гаспадарак (а гэта закранула ўсе гаспадаркі), і ў ходзе маіх сустрэч з кіраўнікамі сельгаспрадпрыемстваў многія звярталі ўвагу на тое, што фактычна нам не патрэбны такія дакументы».

Прэзідэнт даручыў яшчэ раз вярнуцца да гэтага ўказа і далажыць, чаму яго нормы былі неадназначна ўспрыняты кіраўнікамі і членамі сельскагаспадарчых кааператываў. «Калі проста ў некага рукі свярбляць абавязкова і сельскую гаспадарку мадэрнізаваць і прыстасаваць, як вы пішэце, у прагрэсіўныя формы ператварыць, то не перашкаджайце працаваць вясцоўцам і не лезьце ў іх пытанні, — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. — Што значыць «прагрэсіўныя формы»? Нам што, важна форма? Камусьці не падабаюцца СВК, як мы іх называем, або калгасы і саўгасы, як мы іх раней называлі? Сельскай гаспадарцы трэба даць магчымасць працаваць».

«Колькі б мы ні мадэрнізавалі гаспадаркі, колькі б мы іх ні называлі па-новаму, ад гэтага ж нічога не зменіцца, пакуль мы іх не падтрымаем фінансава, эканамічна, арганізацыйна. Пакуль мы іх не прымусім нарэшце працаваць. Толку не будзе ад таго, што мы зменім назву, — лічыць Аляксандр Лукашэнка. — Таму далажыце мне, што мелася на ўвазе тады, чаму раптам захацелася мець нейкія арганізацыйна-прававыя, прагрэсіўныя формы і што тады не адпавядала заканадаўству».

«Нядаўна пабывалі на адным прадпрыемстве, якое вось такім чынам мадэрнізавалася. І што там змянілася? Поўны развал і разруха. Падзялілі акцыі, і ўсе сядзяць — чакаюць, што будзе далей. Што цяпер, як у Расіі, пачнём гандляваць гэтымі акцыямі? Будзем чакаць, што нехта купіць, прыйдзе і падніме сельскую гаспадарку ў краіне? Ніколі гэтага не было і не будзе», — упэўнены беларускі лідар.

Кіраўнік дзяржавы прайнфармаваў аб падрыхтаваным праекце дакумента, які прадугледжвае карэктуючы ўказ №349, а таксама аб новых падыходах, якія прапануюцца.

Па выніках даклада Аляксандр Лукашэнка даў строгае даручэнне прывесці ў цывілізаваную юрыдычную форму ўзаемадзейне дзяржавы з сельскагаспадарчымі прадпрыемствамі, выбудаваўшы дакладны механізм і паставіўшы ўсіх у роўныя ўмовы.

РАЗВІВАЦЦА ЗА КОШТ ЭКСПАРТУ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Па стане на 1 лістапада ў сельскагаспадарчых арганізацыях краіны намалочана збожжа ў першапачаткова апрыходаванай вазе 7 млн тон пры сярэдняй ураджайнасці 33,2 ц/га. Бульбы накапана больш за 916 тысяч тон пры сярэдняй ураджайнасці 250 ц/га, супраць 215 ц/га летась. Сёлета амаль на 12% павялічылася вытворчасць агародніны ў параўнанні з адпаведнай датай мінулага года: 192 тысячы тон, пры сярэдняй ураджайнасці 271 ц/га. Гэта сур'езныя лічбы.

— Наколькі паспяхова мы прадаём сваю сельскагаспадарчую прадукцыю за мяжу?

— Сёлета забяспечанасць краіны па мясе складае 133% і 217% — па малаку. Менавіта таму па выніках 9 месяцаў года прадпрыемствам галіны ўдалося прадаць мяса-малочнай прадукцыі на 1 млрд 850 млн долараў, што складае 99,3% ад ужо ў 2015 года. Пакуль крыху не дзіраем, але... Цяпер цэны на прадукты харчавання на знешніх рынках павялічываюцца, таму і сітуацыя з агульным прыбыткам ад такіх паставак будзе пакрысе выпраўляцца.

— Часам кажучы, што нашы прадукты пастаўляюцца ў Расію вельмі танна і амаль без «навару», толькі каб не згубіць гэты рынак.

— Сельскагаспадарчая прадукцыя, якая накіроўваецца на знешнія рынкі, рэалізуецца з добрым прыбыткам. Напрыклад, ялавічына прадаецца за мяжу з рэнтабельнасцю 21%, сыр — 28%—30%, сметанковае масла — больш за 20%. Увогуле адзначу, што кожны кілаграм малочнай прадукцыі, які мы пастаўляем на экспарт, прыносіць краіне ядрэнны даход. Напрыклад, прыбытак ад продажу адной тоны ялавічыны за мяжу складае ў сярэднім 744 долары, ад тоны сыру — 1200—1300 долараў, масла — 1600 долараў. Менавіта такі сур'езны даход і з'яўляецца дадатковым стымулам нашым перапрацоўчым прадпрыемствам для далейшага развіцця экспарту, з паралельнай мадэрнізацыяй вытворчасцяў і паляпшэннем якасці прадукцыі.

— Кіраўніцтвам краіны перад галінай была пастаўлена задача не толькі пашыраць сваю прысутнасць на рынках суседніх краін, але і шукаць новых спажывацельскіх рынкаў. Што ўжо цяпер зроблена ў гэтым кірунку?

— Беларускія прадукты харчавання прадаюцца ў 58 краін свету. Сёлета ў гэты спіс мы прыплюсавалі 7 новых кра-

ФОТА БЕЛТА

ін. Актыўна асвойваюцца перспектывыя рынкі трэціх краін, так званай далёкай дугі. Напрыклад, 34 беларускія малакаперапрацоўчыя прадпрыемствы былі сертыфікаваны і атрымалі права пастаўляць сваю прадукцыю ў Кітай. Актыўна на гэтым рынку пачынаюць працаваць такія вядомыя за мяжой прадпрыемствы, як «Савушкін прадукт», «Бабуліна крынка» і «Беллакт». Апошняя пастаўляе ў Кітай дзіцячае харчаванне.

Днямі Галоўнае дзяржаўнае ўпраўленне па якасці Кітая сертыфікавала 4 беларускія мясакамбінаты з Гродзенскай, Брэсцкай, Мінскай і Магілёўскай абласцей. Цяпер разглядаецца пытанне аб выдачы дазволу Беларусі на пастаўку з гэтых камбінатаў ялавічыны на кітайскі рынак. Гэта пазіцыя для нашых вытворцаў лічыцца вельмі цікавай. Ужо налета Беларусь плануе адправіць у Кітай першыя парты айчынных ялавічыны. Затым будзем сертыфікаваць тушкагадоўчыя гаспадаркі, каб прадаваць у Паднябеснай і мяса птушкі.

У 2015 годзе ў краіне было выраблена 121 кілаграм мяса і мясапрадуктаў на душу насельніцтва, а спажыванне было на ўзроўні 89 кілаграмаў. Спецыялісты падлічылі, што па вытворчасці мяса на душу насельніцтва Беларусь саступае толькі Нідэрландам, ЗША і Канадзе. Паводле папярэдніх звестак, да 2020 года наша доля ў сусветнай вытворчасці застанецца нязменнай. У той жа час вытворчасць і экспарт плануецца істотна павялічыць.

— Цяпер шмат гавораць аб арганічнай прадукцыі...

— Закон аб арганічнай прадукцыі можа запрацаваць у Беларусі ўжо ў лістападзе наступнага года. Гэта таксама перспектывы напрамак. Аднак спачатку трэба вызначыцца, што такое арганічная прадукцыя: мясная або прадукцыя земляробства, і толькі потым забяспечваць такім вытворцам дзяржаўную падтрымку.

Але сёння гэта прадукцыя не для масавага спажывання. Тут трэба разумець, што ва ўсім свеце арганічны прадукт цэніцца, аднак і мае высокі кошт. Пры гэтым, кажучы пра перспектывы распаўсюджвання закона, неабходна адзначыць, што гаворка ідзе пра абмежаваную колькасць такога прадукту. Каб задаволіць патрэбы насельніцтва, нам неабходна вырабляць каля 10 млн тон хлеба. Таму земляробства ў аснове сваёй павінна быць экалагічна інтэнсіўным, такім, каб не парушаць прыроду і забяспечваць якасць прадукцыі без празмернага ўжывання ядахімікатаў, пестыцыдаў, нітрату і інш.

— Галоўным нашым гандлёвым партнёрам з'яўляецца Расія, але час ад часу ўзнікаюць абмежаванні на пастаўку нашага харчавання на гэты рынак. Як вырашаюцца праблемы?

— Тэма аб зняцці часовых абмежаванняў на пастаўку малочнай прадукцыі шэрагу беларускіх прадпрыемстваў на рынак Расіі абмяркоўвалася ў Маскве на сустрэчы міністраў сельскай гаспадаркі дзвюх краін. З боку міністра сельскай гаспадаркі Расіі прынята рашэнне даручыць Рассельгаснагляду ўважліва паглядзець на гэтыя прадпрыемствы і прыняць рашэнне аб аднаўленні паставак беларускай прадукцыі. Калі казаць аб больш далёкай перспектыве, то прагнознавыя балансы паставак беларускіх прадуктаў харчавання ў Расію плануецца зацвердзіць налета ў лютым. У прыватнасці, у 2017 годзе на расійскі рынак мяркуюцца паставіць 4,1 млн тон малака і малакапрадуктаў, а таксама звыш 300 тысяч тон мяса і мясапрадуктаў.

Сяргей КУРКАЧ.
kurkach@vziazda.by

У ТЭМУ

Сельскагаспадарчыя землі ў краіне займаюць плошчу 8,6 млн га, або амаль 41% агульнай тэрыторыі. У сельскай гаспадарцы краіны занята каля 8% агульнай колькасці тых, хто працуе ў эканоміцы, вырабляецца 7% валавога ўнутранага прадукту. За апошнія 5 гадоў аб'ём вытворчасці прадукцыі сельскай гаспадаркі ў гаспадарках усіх катэгорый павялічыўся на 8,8%, у тым ліку прадукцыі раслінаводства — на 5,2%, жывёлагадоўлі — на 10,2%. Асноўны ўклад у вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі ўносяць сельскагаспадарчыя арганізацыі і сялянскія (фермерскія) гаспадаркі, на долю якіх прыпадае больш за 79% прадукцыі сельскай гаспадаркі. Дзень работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці штогод адзначаецца ў трэцюю нядзелю лістапада.

■ Будзь у курсе!

У СТАЛІЦЫ ПРОЙДЗЕ ДЗЕНЬ ЗНІЖАК

Мінскія ўнівермагі і буйныя крамы 26-27 лістапада правядуць акцыю «Адзіны дзень зніжка», паведамлілі ў галоўным упраўленні спажывецкага рынку Мінгарвыканкама.

Зніжку ў 20% на ўсе нехарчовыя тавары ў гэтыя дні прадаставяць універмаг «Беларусь» і гандлёвы дом «Дзюймовачка» (вуліца Прытыцкага, 40). Цэны ў краме «Дзіцячы свет» (Лагойскі тракт, 25/1) будуць зніжаны на 10-20%, у крамах «Світанак» (праспект Незалежнасці, 3-2, праспект Незалежнасці, 58, вуліца Ясеніна, 76) — на 15%.

26 лістапада ў ЦУМе зніжэнне цэн на 17%, гандлёвым доме «На Нямізе» (мінус 20%), «Кірмашы» (мінус 20%), «Вераніцы» (мінус 15%). Тавары ў крамах «Інтэрпартнёра» (вуліца

Прытыцкага, 42, вуліца Я. Коласа, 30, вуліца Талбухіна, 12а) будуць таннейшымі на 20%, у «Лянку» (праспект Незалежнасці, 46) — на 17%, у «Дамалюксе» (завулак Рабочы, 5, вуліца Валгаградская, 5) — на 15%.

Акрамя таго, 26 і 27 лістапада зніжкі на асобныя тавары прадаставяць ГУМ (да 20%), «Вільнюс-1» (15%), «Сандрык» (ад 15%), «Старт-Х» (ад 15%), «Пальміра» (15—20%), «Палессе» (15—20%).

26 лістапада зніжкі на 15% на асобныя тавары аб'яўляе «Крышталь» (праспект Незалежнасці, 39). 26-27 лістапада да акцыі далучыцца і гандлёвы цэнтр «Сталіца», крамы прапануюць зніжкі ў пачатку 10—50%.

Сяргей РАСОЛЬКА.
rs@vziazda.by

■ Ідзі маладых

МАБІЛЬНЫЯ ІНАВАЦЫІ Ў АДУКАЦЫІ

Рэспубліканскі конкурс праектаў «Інфармацыйныя і мабільныя тэхналогіі для адукацыйнага працэсу» абвясцілі Міністэрства адукацыі і МТС.

Конкурс пройдзе ў наступных намінацыях: «Лепшы інавацыйны праект для навучэнцаў і студэнтаў ВУНУ», «Лепшы інавацыйны праект для бацькоў», «Лепшы інавацыйны праект для педагогаў» і «Лепшы маладзёжны інавацыйны праект». Да ўдзелу запрашаюцца школьнікі і студэнты ўстаноў вышэйшай адукацыі. Свае прапановы і ідэі, аформленыя ў выглядзе прэзентацыі, трэба пакідаць на сайце праекта ipr2016.unibel.by ці адпраўляць на адрас ipr2016@unibel.by да 5 снежня ўключна. У ліку ўзнагарод самых сучасных гаджэты ад кампаніі Huawei, навучанне па абраным курсе ў Адукацыйным цэнтры Парка высокіх тэхналогій і ўдзел у інвестыцыйнай праграме ад МТС.

Праможаў абвясціць 26-27 снежня. Лепшы праект аб'яўляюць уключна ў навукавы працэс.

Надзея НІКАЛАЕВА. nikalaeva@vziazda.by

■ Пакаленне XXI

АДКАЗНЫЯ ЗА СЛОВА

Найлепшыя аўтары атрымалі ўзнагароды на V Форуме маладых журналістаў

Учора ў Доме прэсы сабраліся юныя супрацоўнікі СМІ з усёй краіны, каб памерацца сваімі сіламі і высветліць, хто з іх самы лепшы ў чатырох намінацыях: рэпарцёр, аглядальнік, радыёведучы і фотакарэспандэнт. Перад гэтым прайшло пасяджэнне з удзелам міністра інфармацыі Ліліі Ананіч на тэму «Маральнасць як асноватворны прынцып прафесійнай дзейнасці журналіста», падчас якога ўдзельнікі і госці выказалі свае думкі пра сучасны этап развіцця сваёй прафесіі.

Ігар БУЗОЎСКІ, намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь:

— Дзяржава зацікаўлена ў выхаванні здаровай маральна і духоўна асобы. Што будзе ў каштоўнасцях, якія фарміруюцца ў моладзі, у грамадзянскай супольнасці? У апошнім апытанні, якое мы праводзілі, прымалі ўдзел 8000 навучэнцаў. Зрэз быў досыць шырокі. Было адзначана, што для таго, каб атрымаць інфармацыю на тэмы культуры, духоўнасці і маральнасці, газеты выбіраюць 6,5% апытаных, радыё — 3,9%, тэлебачанне — 21,7%, інтэрнэт — 88,5%.

Лілія АНАНІЧ, міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь:

— Прафесійны журналіст нясе адказнасць за слова, якое даносіцца чытачу, глядачу, слухачу. Як у лекараў ёсць

прынцып «не нашкодзь», я лічу, што і ў журналістаў таксама гэты прынцып павінен працаваць, таму што трэба разумець, што ты нясе інфармацыю для стварэння. І вельмі важна не падзяляць паняцці маральнасці і любові да сваёй краіны. Гэта не кажа пра тое, што трэба не бачыць праблем. Трэба дакопвацца да сутнасці, быць удумлівым. Умець прапусьціць праз сябе, праз свае прафесійныя веды ўсю інфармацыю, якая нас акружае. Толькі мы абавязаны развіваць сваю краіну.

Вадзім ГІГІН, дэкан факультэта філасофіі і сацыяльных навук БДУ:

— Для таго каб быць паспяховым журналістам, трэба

займаць аўтарскую пазіцыю. Праблема вызначэння сваёй пазіцыі таксама стаіць перад сучаснай журналістыкай. Людзі хочуць бачыць інфармацыю не абязлічаную — такую яны ў сацыяльных сетках прачытаюць — яны жадаюць даведацца пра аўтарскую пазіцыю журналіста, пачуць яго меркаванне. Менавіта таму цяпер ідзе «бум» блогаў і аўтарскіх калонак.

Андрэй БЕЛЯКОЎ, першы сакратар ЦК БРСМ:

— Яшчэ адна задача стаіць — выхаваць працавітасць. Без працы не толькі рыбку з сажалкі нельга выцягнуць, але і сфарміраваць некаторыя каштоўнасці. Выхаванне працавітасці ідзе непарыўна з паняццямі маральнасці і духоўнасці. На жаль, у гэтым аспекце таксама існуе шмат пытанняў і праблем. Зараз навязваюць ідэалогію матэрыяльнага дабрабыту як вышэйшай каштоўнасці, у тым ліку «лёгкіх» грошай. Вельмі важна фарміраваць працавітасць, у тым ліку ў журналістаў. Паколькі толькі так можна дасягнуць добрых вынікаў у любой сферы.

Дзмітрый ЖУК, генеральны дырэктар БЕЛТА:

— Мы расказваем пра жыццё людзей. Гэта значыць, што журналісты на працы круглыя суткі, без перапынкаў на абед. Калі вы праходзіце міма чогосьці цікавага, значыць, вы не ў прафесіі. Ёсць дзве рэчы, якімі трэба кіравацца. Пер-

шая — гэта здаровы сэнс, другая — заповедзь лекараў «не нашкодзь».

Ігар МАРЗАЛЮК, старшыня Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь:

— Ёсць некаторыя рэчы, якія нельга парушаць. Пасля змен у журналістыцы, якія адбываліся апошнія 20 гадоў, журналістам часам лічыць сябе ці не кожны. Чаму я заўсёды за прафесійную супольнасць? Ёсць правільны гульні. Частка тых, хто пафасна называе сябе журналістамі, на самай справе спецыялісты шырокага профілю з вузкімі ведамі. Людзі, якія пасля аграгатаўніка ці ветакадзіміі вырашылі, што могуць пісаць, за якімі няма прафесійнай базы.

Таццяна СУЛІМАВА, вядучая радыё «ОНТ»:

— У карэспандэнтаў вельмі вялікая канкурэнцыя ў свеце грамадзянскіх журналістаў. Тых самых людзей, якія валодаюць гаджэтамі і з'яўляюцца рэпарцёрамі з месца падзей. Іх фатаграфіі з'яўляюцца хутчэй, чым тэлевізійныя або газетныя выпускі. Гэтым абумоўлена такая вялікая ўвага да інфармацыі, якая ёсць у інтэрнэце. Гэта і ёсць тая самая трэцяя хваля па Тофлеру, якой супрацьстаяць ужо немагчыма.

Надзея АНІСОВІЧ.
anisovich@zviazda.by

■ Зачапіла

І. АСТАШКЕВІЧ.
«СУВЕНІР ЗА МАЕ ГРОШЫ»
(«Звязда» за 12 лістапада)

— Паважаныя беларусы! Да вас звяртаецца былы суайчыннік, які цяпер жыве ў Ізраілі, з такой, магчыма, нечаканай просьбай: часцей дарыце і нам, гасцям, і адзін аднаму свае шчырыя ўсмешкі. А то прыязджаеш на сваю гістарычную радзіму, вылануану да бляску, і не можаш зразумець, чаму ва ўсіх такіх «цяжкія» погляды. Прытым усюды: у транспарце, у краме, у рэстаране... Што вас так напружвае, вельмі хочацца даведацца?

Адзін варыянт адказу на гэта пытанне ў мяне з'явіўся — пасля таго, як у спальным раёне вялікага горада нам з жонкай захацелася задаволіць натуральную патрэбу. Але зрабіць гэта жаданне не было ніякай нармальнай магчымасці! У буйнай прадуктовай краме нам адказалі даволі груба, што «чужым забаронена»... Кавярні побач не аказалася (дарэчы, не ўпэўнены, што нам бы дазволілі туды зайсці). Дзякуй богу, на вуліцы людзі паралі наведваюць... паліклініку. Там, нарэшце, усё атрымалася. Як думаеце, турыстам такі стан спраў падабаецца?

Рыгор.

Н. НІКАЛАЕВА.
«НАСТАЎНІК — У НОВАЙ СІСТЭМЕ КААРДЫНАТ»
(«Звязда» за 12 лістапада)

— Зрабіў вывад: мы працягваем рапартаваць, а не вырашаць праблемы. Мабыць ужо звычка такая... Прыемна адзначыць, што творчыя настаўнікі і прадстаўнікі сістэмы павышэння кваліфікацыі больш прагрэсіўныя. А як цікава было б арганізаваць «круглы стол» з вучнямі! Без дарослых! Уявіце, дзеткі, што ўсё знікла і вы самі вырашаеце, якой будзе школа. Якіх ведаў вам не хапае для шчасця? Якія прадметы павінны быць у школе? На якіх падручніках вы хочаце вучыцца? Каго возьмеце ў настаўнікі, а каго не? Падумайце над маёй прапановай...

Мііхась.

— Вельмі шмат эмоцый выклікаў у мяне «круглы стол» — тэма калючая, вострая... А з некаторымі ўдзельнікамі так захацелася хоць завочна, але і спрамацца. Маё глыбокае перакананне: многія педагогі з-за спаборніцтва паміж школамі і гонкі за колькасцю публікацый у СМІ пішуць у нашы прафесійныя выданні ўсё, што адпавядае духу дадзенай сітуацыі, гэта значыць падладжваюцца пад цікавасць і попыт, толькі б іх надрукавалі. Бо і адміністрацыя пра гэта ўвесь час гаворыць, і на педсаветах пастаянна нагадваюць — патрабуюцца публікацыі ў СМІ! Дайшло да таго, што ў конкурсе школьных кабінетаў адным з крытэрыяў, за які налічваюцца высокія балы, з'яўляецца наяўнасць надрукаваных матэрыялаў у СМІ. Таму настаўнікі вымушаны ісці на розныя хітрыкі. І не трэба верыць у тое, што калі педагогі пішуць пра інавацыі, значыць, менавіта іх укараненне яны і займаюцца. Інакш як патлумачыць перапалох, звязаны з абагульненнем свайго педагагічнага вопыту для здачы экзамену на вышэйшую катэгорыю і пацвярджэнне настаўнікам вышэйшай катэгорыі? У многіх апісанне на 12 старонках свайго вопыту выклікае сапраўдную істэрыку...

В. Атрашонак.

Д. КАСКО. «ГЭТА НЕ ІХ ВАЙНА...»
(«Звязда» за 16 лістапада)

— Прачытала артыкул і скаланулася. Вядома, безадказныя паводзіны многіх мужчын ні для каго не сакрэт, але іх поўная абыякавасць да ўласных дзеяў выклікае шок. Яны гатовыя насмерць біцца за нейкую непатрэбную параварку, абы была жонка (гэта ж усё выключна для яе!) не атрымала ні рубля. На мой погляд, пакаранне для іх сёння занадта мяккае. На грамадскія альбы любыя іншыя прымусовыя работы — у абавязковым парадку! Хоць у нас і гуманнае грамадства, але часам, мне здаецца, без «размовы па-мужчынску» абысціся нельга.

Тамара Паўлаўна, г. Барысаў.

Р. ЮРГЕЛЬ.
«ДАРОГА Ў «МАГАДАН»»
(«Звязда» за 17 лістапада)

— Вось ужо хто ўмее ствараць сабе цяжасці на дарозе! А калі сур'ёзна, то «маганаўцы» вялікія малайцы, бо падарожнічаць па асабістым маршруце куды цікавей, чым па вывераным да кожнай гадзіны фірменным туры. Там, канешне, і гід, і распланаванае харчаванне, і камфорты транспарт, але ж і бачыш з акна турыстычнага аўтобуса толькі тое, што табе хочацца паказаць. У гарадах людзі становяцца спешчанымі, а тут моладзь, бацькі, дзеці вучацца кемлівасці і спрытнасці. Такія дакладна не ператварацца ў «аматараў каналаў».

Хоць з заходам у дрыгву на пояс, мне падаецца, перабор. Як кажуць, задавальненне на вялікага аматара. Я дакладна не адважылася б.

Таццяна Гурко, г. Віцебск

Вераніка ПУСТАВІТ, спецыяльны карэспандэнт «Звязды», перамагла ў намінацыі «Найлепшы аглядальнік». Узнагароду ўручыў старшыня Беларускага саюза журналістаў Анатоль Лемяшонак. Вінушум!

фота Сяргея Нікаравіча

■ Добрая навіна

Як банк дапамагае рамантаваць школы Гродзеншчыны

Пяць школ у Гродзенскай вобласці мадэрнізуюць за сродкі Міжнароднага банка рэканструкцыі і развіцця (МБРР). Пра гэта журналістам паведаміў начальнік упраўлення адукацыі аблвыканкама Аляксандр САНГІН.

У 2016 годзе запланавана выкананне рамонтна-будаўнічых работ на пяці аб'ектах адукацыі рэгіёна, уключаных у праект «Мадэрнізацыя сістэмы адукацыі Рэспублікі Беларусь», за кошт пазыкі Міжнароднага банка рэканструкцыі і развіцця. На гэтыя мэты са сродкаў пазыкі ў рэгіён накіравана 5,03 млн беларускіх рублёў.

Згодна з праектам вядзецца будаўніцтва прыбудовы да харчблокаў і рамонт актавай і спартыўнай залы Воранаўскай сярэдняй школы. У сярэдняй школе №1 Астраўца запланаваны капітальны рамонт 1 і 3-га паверхаў з мадэрнізацыяй харчб-

локаў, спартзалы і вентыляцыі. У Ашмянах МБРР прафінансуе мадэрнізацыю харчблока і капітальны рамонт даху, а таксама вентыляцыі спартзалы. У сярэдняй школе №3 Шчучына будзе праведзены капітальны рамонт даху, а ў сярэдняй школе №5 Навагрудка запланаваны работы па цэплавой рэабілітацыі будынка, замене вокнаў, мадэрнізацыі інжынерных сетак. На цяперашні момант будаўнікі працуюць на чатырох аб'ектах — у Астраўцы, Воранаве, Шчучыне і Навагрудку.

Работы пачаліся ў кастрычніку і па кантракце павінны быць завершаны за 3-4 месяцы. На сайтах устаноў адукацыі можна азнаёміцца з іх выкананнем. Неўзабаве плануецца прыступіць да мадэрнізацыі і ў Ашмянах. «У бліжэйшы час будзе вызначаны пераможца таргоў па выкананні будаўнічых работ, вынікі працэдур узгодняць з банкам», — паведаміў Аляксандр Сангін.

У 2017 годзе ў праект МБРР увайдзе яшчэ пяць навучальных устаноў рэгіёна — сярэдняя школа №2 Ваўкавыска, сярэдняя школа №2 гарадскога пасёлка Карэлічы, СШ №2 Шчучына, Бакштаўскі дзіцячы сад — сярэдняя школа Іўеўскага раёна і Іўеўская СШ. Да канца бягучага года за кошт пазыкі МБРР плануецца прыступіць да падрыхтоўкі праектна-каштараўнай дакументацыі на рамонт чатырох з іх. Праект для пятай школы ў Іўі ўжо створаны за сродкі раённага бюджэту.

Праект «Мадэрнізацыя сістэмы адукацыі Рэспублікі Беларусь» распрацаваны Міністэрствам адукацыі пры ўдзеле спецыялістаў Сусветнага банка і прадугледжвае стварэнне якасных умоў навучання ў сельскай мясцовасці і малых гарадах.

Раман АЛЯХНОВІЧ

«КАБ НЕ ТОЛЬКІ ГРОШЫ...»

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703		
Продавец	ОАО «Минский комбинат хлебопродуктов», г. Минск, ул. Слесарная, 48		
Предмет аукциона			
Наименование	Назначение	Общая площадь	Инвентарный номер
Магазин № 7	Здание специализированное организаций оптовой торговли, материально-технического снабжения и сбыта продукции	98,8 кв.м	601/С-13258

Составные части и принадлежности: сарай
Адрес: Минская обл., Логойский р-н, Острошицкий с/с, д. Бояры, ул. Центральная, д. 12
Сведения о земельном участке: пл. 0,0851 (га), предоставлен на праве постоянного пользования для обслуживания здания магазина №7. Ограничения: охранная зона линии электропередачи напряжением до 1000 вольт, пл. 0,005 га
Начальная цена с НДС 20% – 31 357 руб. 25 коп. (снижена на 20%) (313 572 500 белорусских рублей)
Задаток 10% от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на р/с № 3012343260010 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области (адрес банка: г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки»
Срок подписания договора купли-продажи 15 рабочих дней после проведения аукциона
 Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, условия оплаты предмета аукциона, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by
 Предыдущее извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звязда» от 10.08.2016
 Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время до объявления его проданным без объяснения причин снятия

Дата и время проведения аукциона	14.12.2016 г. в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»
Дата и время окончания приема документов	12.12.2016 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703, ЗАО «Центр промышленной оценки»
Контактные телефоны	Тел.: +375 17-280-36-37; +375 29-317-95-42. E-mail: auction@cpo.by

ЗАО «ЦЕНТР ПРОМЫШЛЕННОЙ ОЦЕНКИ» ИНФОРМИРУЕТ:
 В извещении о проведении открытого аукциона по продаже транспорта и спецтехники, принадлежащих филиалу СУ-86 ОАО «Трест №26 Железобетонмонтаж», опубликованное в газете «Звязда» от 28.10.2016, вносится изменение: «Срок оплаты: не более 10 (десяти) дней со дня заключения договора купли-продажи. Контактные телефоны: +375 17-280-36-37; +375 29-317-95-42. E-mail: auction@cpo.by. Сайт: www.cpo.by УНП 100120830»

Уважаемые акционеры!
Открытое акционерное общество «Приднепровье»,
 расположенное по адресу:
 247485, Гомельская область, г. Речица, ул. Строителей, 2а, приглашает Вас принять участие во внеочередном общем собрании акционеров Общества «02» декабря 2016 г. в 8.00, которое созывается по адресу:
 Гомельская область, г. Речица, ул. Строителей, 2а

ПОВЕСТКА ДНЯ:

- Об утверждении Устава ОАО «Приднепровье» в новой редакции
- Об увеличении Уставного фонда

Дата формирования реестра акционеров Общества для составления списка лиц, имеющих право на участие в Собрании Общества, – 25 ноября 2016 г.
 Форма проведения Собрания Общества – очная.
 Собрание Общества проводится по решению наблюдательного совета Общества (основание: протокол от 16 ноября 2016 г. № 13).
 Форма голосования по всем вопросам повестки дня – бюллетенями.
 Порядок регистрации участников Собрания Общества:
 - регистрация лиц, имеющих право на участие в Собрании Общества, осуществляется при предъявлении ими документов, подтверждающих их полномочия (акционеру общества – физическому лицу – паспорт; руководителю юридического лица, являющегося акционером, – паспорт и документ, подтверждающий его должностное положение; представителю акционера - паспорт и доверенность или иные документы);
 - регистрация лиц, имеющих право на участие в Собрании Общества, будет производиться 02 декабря 2016 г. с 7.30 до 8.00 по месту проведения Собрания Общества.
 Лица, имеющие право на участие в Собрании Общества, могут ознакомиться начиная с 27 ноября 2016 г. с 10.00 до 17.00 в рабочие дни по месту нахождения Общества с информацией (документами), подготовленной для проведения Собрания Общества:
 • повестка дня Собрания Общества;
 • проект решения по вопросам повестки дня.

Наблюдательный совет ОАО «Приднепровье»
 УНП 400315195

БПС-СБЕРБАНК

ОАО «БПС-Сбербанк» информирует

- о снижении с 21.12.2016 размера процентов:
 - по действующим договорам в долларах США и евро срочного банковского депозита «Безотзывный»:

Период заключения договоров	Размер процентов (годовых)
с 12.11.2015 по 31.03.2016 (вкл.)	1,5

 - по действующим договорам в долларах США и евро срочного банковского депозита «Доверий +»:

Период заключения договоров	Размер процентов (годовых)
с 14.10.2014 по 08.07.2015 (вкл.)	от 100 до 300 000 – 0,5
с 29.02.2016 по 31.03.2016 (вкл.)	от 300 000 – 1,5
с 29.02.2016 по 31.03.2016 (вкл.)	от 100 – 0,5

 - по действующим договорам в долларах США и евро, заключенным до 30.08.2016, срочного отзывного банковского депозита «Доверий»:

Период заключения договоров	Размер процентов (годовых)
с 01.04.2016 – по 24.04.2016 (вкл.)	1,5
с 25.04.2016 – по 19.05.2016 (вкл.)	
с 20.05.2016 – по 30.08.2016 (вкл.)	

 - по действующим договорам в долларах США, евро и российских рублях срочных банковских депозитов «Динамичный» и «Настоящий выбор»:

Наименование депозита	Период заключения договоров	Размер % (годовых)
«Настоящий выбор»	с 16.05.2011 – по 26.01.2012 (вкл.)	1
	Далее автоматическое переоформление*	
«Динамичный»	с 27.10.2006 – по 26.01.2012 (вкл.)	1
	Далее автоматическое переоформление*	

* – по автоматическому переоформляемым депозитам с 29.03.2016 размер процентов – 0,2% годовых.

 - по действующим договорам в долларах США и евро срочных банковских депозитов «Сохраняй», «Пополняй» и «Управляй»:

Наименование депозита	Период заключения договоров	Размер процентов (годовых)
«Сохраняй»	с 05.12.2011 по 31.03.2016 (вкл.)	1
«Пополняй»		1
«Управляй»		0,5

 - С 21.11.2016 при обращении вкладчиков о досрочном востребовании срочных банковских депозитов в иностранной валюте «Динамичный», «Настоящий выбор», «Сохраняй», «Пополняй» и «Управляй» указанные депозиты закрываются под основную процентную ставку (без пересчета процентов).
 Лицензия Национального банка Республики Беларусь № 4 от 28.11.2014 года на осуществление банковской деятельности. УНП 100219673 ОАО «БПС-Сбербанк»

43-годовы афіцэр запасу Андрэй кажа, што прыйшоў суды пашырыць свой кругагляд, паглядзець, што новага на рынку працы. Работа, па словах мужчыны, у яго ёсць, але калі знойдзецца нешта лепшае, ён згодны памяняць яе. Гатовы памяняць нават прафесію, калі будзе прапанавана навучанне за кошт прадпрыемства. «Я набраў буклетаў, дома пасяджу, пачытаю, разбяруся, што да чаго. Спадабалася, што можна пахадзіць, паглядзець, калі спытаеш — падрабязна адкажуць на пытанне, але ніхто нікому нічога не навязвае...»

Магчымасть прайсці сумоўе з прадстаўнікамі аддзелаў кадраў многіх сталічных арганізацый, атрымаць кансультацыю спецыялістаў па пытаннях прафарыянтацыі, працаўладкавання, навучання, арганізацыі ўласнай справы — усё гэта прыцягнула на кірмаш вакансій не толькі Андрэя, але і многіх іншых мінчан.

Амаль побач з уваходам наведвальнікаў сустракалі прадстаўнікі Мінскага дзяржаўнага прафесійнага ліцэя №7 будаўніцтва. «Навучальныя курсы па рабочых прафесіях з далейшым працаўладкаваннем!», — завабілае мінчан дзяўчына ў белай будаўнічай касцы.
 «Усяго адзін месяц навучання — і працаўладкуем вас ліфцёрам», — прапанавала яна карэспандэнту «Звязды». — Гэта платныя курсы? — цікаўлюся я.

На кірмашы таксама маецца шмат прадстаўнікоў сталічных бальніц і паліклінік, але да іх столікаў наведвальнікі падыходзяць рэдка. Яно і зразумела: без спецыяльнай адукацыі туды можна ўладкавацца хіба што санітаркай.

Спецыяліст па персанале Мінскага гадзіннікавага заводу Алена Зінькова адзначае: «У нас ужо ўтварыўся спіс кандыдатаў на працаўладкаванне, у тым ліку і на рабочыя пазіцыі. Усіх іх чакае сумоўе. Звярталіся людзі як з вопытам работы, так і без. Але ў нас ёсць абавязковае патрабаванне: зрок павінен быць не меншы за адзінку».

Многія прадпрыемствы згодныя браць на работу і без мінскай рэгістрацыі, да таго ж, гэта даю ўжо не забаронена законам.

Як расказалі «Звяздзе» супрацоўнікі, што сядзелі за столікам з надпісам «Камітэт па працы, занятасці і сацабароне Мінгарвыканкама», па садзейнічанне ў працаўладкаванні да іх у асноўным звяртаюцца тыя, у каго ёсць запіс у працоўнай кніжцы «звальненне за вінаватыя дзеянні» — гэта значыць прагулы, распіццё алкагольных напояў на працоўным месцы. У многіх такі запіс не адзін...

«Вось ім цяжка знайсці работу, і яны прыходзяць да нас і пытаюцца: «Як нам быць? Да каго звярнуцца?» Але ў іх толькі адно выйсце: знайсці наймальніка, які ім паверыць».

«Пакаёўка — гэта не проста прыбіральшчыца. У яе павінна быць хоць бы мінімальнае веданне англійскай мовы, каб зразумець, што хоча замежны турыст».

— Цяжка бывае знайсці работу і тым, хто вызваляецца з месца пазбаўлення волі. Але мы можам ім дапамагчы, бо яны абаронены законам, таму ўладкоўваем іх па броні. Калі ў наймальніка ёсць броня па працаўладкаванні пэўных груп грамадзян, то ён не мае права адмовіць такім людзям, — сказала прадстаўніца камітэта. — Вельмі часта прыходзяць бабулі, якія клопочыцца пра сваіх дзяцей і ўнукаў, шукаюць работу ім. Добра, калі б яны прыходзілі разам з тымі, за каго клопоцяцца. Невядома, ці хоча на самай справе гэты ўнук ці сын уладкоўвацца на працу... Людзі падыходзяць, цікавяцца новым законам аб занятасці, дэкрэтам аб сацыяльным утрыманстве (больш вядомым у народзе як дэкрэт аб дармаедах). Падыходзяць з пытаннямі пенсіянеры. Але тут ужо залежыць ад наймальніка: хтосьці бярэ на работу пенсіянераў і іх не бянтэжыць узрост, хтосьці — не. У работаўца таксама ёсць права выбіраць сабе работніка.

Недалёка ад століка з прадстаўнікамі камітэта па працы, занятасці і сацабароне бачым вакансіі для людзей з інваліднасцю: патрабуюцца спецыяліст па рабоце з кліентамі (дыспетчар) і адміністратар вэб-сервера (праца з сайтамі). «Каб уладкавацца па першай вакансіі, трэба мець выразную, пісьменную мову і ведаць камп'ютар на ўзроўні карыстальніка, — тлумачыць прадстаўнік ТАА «Гіпермаркет паслуг 124». — Суіскальніку другой вакансіі важна толькі добра валодаць камп'ютарам. Мы таксама аказваем насельніцтву бытавыя паслугі, таму нам патрэбны электрыкі, сантэхнікі, майстры на гадзіню. Гэта таксама могуць быць людзі з інваліднасцю». Побач Беларускае таварыства глухих прапануе работу інвалідам па слыху...
 Увогуле, вакансіі ў Мінску ёсць, і пры жаданні працу знайсці можна. Хоць шмат і расчараваныя. Пенсіянерка Ніна Міхайлаўна кажа, што хацела б яшчэ дзе-небудзь папрацаваць, але нічога прыдатнага для сябе не ўбачыла: «Мне патрэбна работа ў Першамайскім раёне, каб далёка не ездзіць. Адукацыя ў мяне вышэйшая педагагічная, шмат гадоў прапрацавала выхавальніцай у інтэрнаце. Цяпер не супраць хоць вахцёрам працаваць або гардэробшчыцай, але такіх вакансій, каб было недалёка ад дома, я не знайшла». А вось архітэктар Ірына — аптымістка. «Работу знайсці можна, але, вядома, хочацца, каб яна задавальняла па ўсім параметрам, каб яна давала не толькі грошы, але і нешта для душы. Але штосьці ды знойдзецца!».

Святлана БУСЬКО.
busko@vziazda.by

○ АФЦЫЙНА
На аднаго беспрацоўнага ў Мінску — 1,6 вакансіі

Па стане на 1 лістапада ў Мінску наймальнікамі заяўлена 9117 вакансій. У той жа час колькасць беспрацоўных, якія стаяць на ўліку ў службе занятасці, склала 5586 чалавек. Сярэдні ўзровень аплаты па прапанаваных у сталіцы вакансіях складае каля 500 рублёў. Каля 20% наймальнікаў прапануюць заробак у 600—1000 рублёў, а заробак ад 1000 рублёў прапаноўваюць толькі 2% вакансій.

Усяго за 9 месяцаў гэтага года ў дзяржаўную службу занятасці насельніцтва ў Мінску па садзейнічанне ў працаўладкаванні звярнуліся 20,1 тысячы чалавек, з іх 14,5 тысячы атрымалі статус беспрацоўнага. Рэгістрацыя апошніх у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года знізілася на 5,2%. Беспрацоўнымі пераважна рэгістраваліся асобы, якія страцілі працу ў сувязі са скасаваннем кантракта па пагадненні бакоў (кожны чацвёрты з ліку тых, хто звярнуўся), і асобы, якія не працавалі больш за год (19%). Перыяд працаўладкавання беспрацоўных у сярэднім склаў 3,7 месяца.

У ліку найбольш запатрабаваных спецыяльнасцяў сярод рабочых прафесій — арматуршчык, бетоншчык, электрамонтажнік па кабельных сетках, тынкоўшчык, кухар, кантэр-касір, прадавец, швачка, прыбіральшчыца, санітарка. З ліку кваліфікаваных спецыялістаў гораду не хапае фельчараў, дактароў, медсясцёр, фармацэўтаў, менеджараў, інжынераў, выхавальнікаў дашкольных устаноў.

Сярод спецыяльнасцяў, дзе колькасць саіскальнікаў работы перавышае попыт з боку наймальнікаў, можна назваць аператараў электронна-вылічальных машын, ахоўнікаў, грузчыкаў, дворнікаў, падсобных рабочых, вартуаўнікаў, справаводаў, механікаў, архітэктараў, экспедытараў, сацыяльных работнікаў, юрыстаў, мадэльераў і інш.

У сталіцы назіраецца ўстойлівая тэндэнцыя скарачэння долі насельніцтва ў працаздольным узросце (да 61,8% на пачатак 2016 года). Але, адзначаюць спецыялісты, у выніку прынятых мер і паэтапнага павышэння ўзросту выхаду на пенсію, пачынаючы з 2017 года працоўны патэнцыял горада будзе расці.

— Калі вы прыходзіце па накіраванні ад цэнтра занятасці — навучанне бясплатнае. А так — 100 рублёў за месяц навучання.
 — А зарплата якая ў ліфцёра?
 — 300 рублёў.
 «Мне б што-небудзь з большай зарплатай... Вось, гляджу, вы рыхтуеце тынкоўшчыкаў, маляроў...» Дзяўчына крытычна азірае мяне і адказвае: «Я вам параіла б лепш павучыцца на агародніку або кветкавода. Усяго паўтара месяца — і будзеце працаваць у цяпліцы, заробак там — да 1000 рублёў. Гэта, мне здаецца, вам больш падыдзе»...

 Народ тоўпіцца каля столікаў, за якімі сядзяць прадстаўнікі сталічных прадпрыемстваў. Вось прадстаўніца чатырохзоркавага гатэля, якому, мяркуючы па аб'яве на стэндзе, патрабуюцца афіцыянты, прадаўцы і пакаёўкі, цярдліва тлумачыць немаладой жанчыне: «Пакаёўка — гэта не проста прыбіральшчыца. У яе павінна быць хоць бы мінімальнае веданне англійскай мовы, каб зразумець, што хоча замежны турыст. Ён можа папрасіць аднесці яго рэчы ў хімчыстку альбо ў пральню, або камусьці стане дэранна і трэба прынесці
 (Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Спецвыпуск да Дня работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці

Хто працуе, той сам сябе мацуе

Як каза кіраўнік краіны Аляксандр Лукашэнка, крызіс не ў эканоміцы, а найперш у галовах людзей. Згодны з гэтым сцвярджаннем і старшыня Дзяржынскага райвыканкама Мікалай АРЦЮШКЕВІЧ. Нягледзячы на пэўныя складанасці, жыццё не стаіць на месцы: у раёне развіваецца прамысловасць, сельская гаспадарка, з'яўляюцца новыя прадпрыемствы, ствараюцца рабочыя месцы.

— Будаваць маюць магчымасць усе гаспадаркі нашай вобласці. Старшыня Мінаблвыканкама прыняў рашэнне аб фінансаванні вытворчасці жалезабетонных канструкцый за кошт абласнога бюджэту. Летась мы пабудавалі 4 малочнатаварныя фермы. Сёлета пачалі ўзводзіць яшчэ 4 жывёлагадоўчыя комплексы: у адкрытых акцыянерных таварыствах «Маяк-78», «Крутагор'е-Петкавічы», філіяле «ММК-Агра» адкрытага акцыянернага таварыства «Мінскі мясакамбінат» на 600 галоў і ў вёсцы Баравікі на тысячу, — расказвае кіраўнік раёна. — Практычна штогод мы павялічваем і пагалоўе буйной рагатай жывёлы, надой. Сёлета надой на адну карову наблізіцца да 7 тыс. кілаграмаў, гэта на 268 кілаграмаў больш, чым летась. Валавая вытворчасць малака перавысіць 100 тыс. тон (107% да ле-

ташніх паказчыкаў). Гэта добры падмурак для сельгаспрадпрыемстваў, якія змогуць больш эфектыўна вырашаць свае фінансавыя пытанні, умацоўваць матэрыяльна-тэхнічную базу, паколькі малака — тая прадукцыя, якая

штодзень прадаецца і за яе налічваецца грошы. Вялікую ўвагу надаём здароўю жывёлы, бо любая хвароба павялічвае колькасць саматычных клетак, што ўплывае на якасць малака. Менавіта на гэты аспект мы зрабілі ўхіл для таго, каб прадукцыю прымалі ўсе перапрацоўчыя прадпрыемствы і яно цанілася па максімальным кошце. Калі ў гаспадарках ёсць грошы на рахунку, то яны маюць магчымасць набываць усё неабходнае для ўкаранення сучасных тэхналогій. І такім чынам быць самадастатковымі для вытворчасці прадукцыі раслінаводства і жывёлагадоўлі.

Сярэднясутачныя прывагі маладняку буйной рагатай жывёлы ў параўнанні з мінулым годам таксама «падраслі». Летась яны былі на ўзроўні 581 грам, у гэтым годзе — ужо 652 грамы. І мы будзем павялічваць пагалоўе свіней. Сёлета ўвялі свінакомплекс у вёсцы Данілавічы на 24 тысячы галоў, цяпер яго запаўняем парсучкамі. Адначасова дабудоўваем камбікормавы цэх. У будучым годзе пачнём выпускаць таварную прадукцыю.

— **Мікалай Іванавіч, Дзяржынскі раён прыцягальны для інвестараў: блізкасць да сталіцы, зручныя пад'язныя шляхі — аўтастрада М1, чыгунка. Якія прадпрыемствы адкрыліся апошнім часам тут, якія ў планах?**

— У раёне з'явілася нямала новых прадпрыемстваў. Сёлета ўведзены ў дзеянне «Амадор-Эластамер», які спецыялізуецца на гумавых тэхнічных вырабах для гігантаў айчыннага машынабудавання: Мінскага трактарнага завода, Мінскага аўтамабільнага завода, «Гомсельмаша». Стратэгія кампаніі — імпартазамышчэнне і продаж на экспарт.

У вёсцы Станькава адкрыты Цэнтр упраўлення касмічнымі палётамі. Гэта беларуска-кітайскі праект па стварэнні нацыянальнай сістэмы спадарожнікавай сувязі і вяршання. Ён экспертаарыентаваны. Інфармацыя, якая паступае са спадарожніка, будзе прадавацца за мяжу. Сістэма будавалася ў адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Беларусі, і дзяржава аказвала дапамогу. У Цэнтры створана 50 новых рабочых месцаў.

Кампанія «Антынея Форм» рэалізуе інвестыцыйны праект па вырабе паралону і гарсэтных чаш у Станькаве. Новая вытворчасць носіць імпартазамышчальны характар. Тут ужо ўстанавіліваецца абсталяванне, добраўпарадкаваецца тэрыторыя. Прадпрыемства плануецца запусціць да канца года. На першым этапе тут прапануецца дзесьці 50—60 рабочых месцаў. У будучым магчыма расшырэнне.

Заканчваецца будаўніцтва завода па выпуску воднагравальных прыбораў «ФераліБел». Гэтая кампанія — адзін з сусветных лідараў па вытворчасці ацяпляльнай тэхнікі, мае свае падраздзяленні і прадпрыемствы ў Італіі, Германіі, Іспаніі, Кітаі.

У лістападзе плануецца ўвесці ў дзеянне прадпрыемства па вытворчасці і апрацоўцы металу фірмы «ДЭЛІО-М». У Дзяржынску завяршаецца будаўніцтва прадпрыемства па выпуску машын для ачысткі зерня «Элезер».

Так што, у раёне ўзнікаюць новыя вытворчасці, на старых праводзіцца рэканструкцыя, купляецца сучаснае абсталяванне. А гэта дадатковыя рабочыя месцы, новыя віды прадукцыі.

(Заканчэнне на стар. 8)

ОАО Агрокомбинат
ДЗЕРЖЫНСКИЙ

ФАБРЫКА ЗДАРОЎЯ — БЕЛАРУСАМ І НЕ ТОЛЬКІ

Адкрытае акцыянернае таварыства «Агракамбінат «Дзяржынскі» створана ў 2004 годзе шляхам рэарганізацыі Дзяржынскай бройлернай птушкафабрыкі. З 2004-га па 2012 год да таварыства далучаны 5 сельска-гаспадарчых арганізацый і рэспубліканскае камунальнае ўнітарнае прадпрыемства «ВПР «Бройлер», а таксама адкрытыя акцыянерныя таварыствы «Рыбная гаспадарка «Хотава», «Негарэльскі камбінат хлебапрадуктаў», «Фаніпальаўтатранс».

Агракамбінат «Дзяржынскі» працуе на апераджэнне попыту спажываю

Генеральны дырэктар ААТ «Агракамбінат «Дзяржынскі» Уладзімір ЛУК'ЯНАЎ.

У выніку змен, што адбыліся, сфарміравалася буйная шматгаліновая арганізацыя з адасобленымі падраздзяленнямі: птушкафабрыка і філіялы «Пяцігор'е»,

«Праўда-Агра», «Фалько-Агра», ВПР «Бройлер», «Негарэльскі КХП». Акрамя таго, у агракамбінаце дзейнічаюць цэнтр экалагічнага турызму «Станькава», сетка фірменных магазінаў і сістэма грамадскага харчавання: два рэстараны, дзве сталовыя. Шэсць месяцаў таму агракамбінат узначаліў малады перспектыўны кіраўнік Уладзімір ЛУК'ЯНАЎ. Асноўны напрамак дзейнасці арганізацыі — вытворчасць прадукцыі птушкаводства, рыбаводства, малака, мяса, зерня, камбікармоў і прэміксаў, вырошчванне племянных курантаў для фарміравання бацькоўскага статка бройлераў і аказанне паслуг.

— У нас замкнуты цыкл: ад вырошчвання да вытворчасці гатовай прадукцыі, якую мы рэалізуем праз сетку фірменных ма-

газінаў пад брэндам «Фабрыка здароўя». Усяго іх больш за 48, яны знаходзяцца ў Мінскай вобласці. У рэгіёнах краіны працуюць нашы гандлёвыя прадстаўнікі, якія заключаюць адпаведныя дагаворы са спажывацямі і прадаюць ім нашу прадукцыю, — расказвае намеснік генеральнага дырэктара па эканоміцы і фінансах Наталля ЯЖОВА. — Раней на рынку, як беларускім, так і знешнім, былі запатрабаваны тушкі курантаў. Цяпер жа патрабаванні ў людзей змяніліся. Яны хочуць нечага новага, незвычайнага. Ды і сучаснае жыццё стала больш дынамічным. Час — гэта грошы, таму людзі аддаюць перавагу паўфабрыкатам хуткага прыгатавання. І мы павінны імкнуцца працаваць на апераджэнне попыту: больш увагі пачалі

надаваць перапрацоўцы, якой ахоплены ўжо 50% вытворчасці тушак бройлераў. Гэта стала магчымым дзякуючы перааснашчэнню вытворчых магутнасцей. Акрамя таго, гэта дазволіла павялічыць пастаўку прадуктаў перапрацоўкі на экспарт (крыльцы, кумпячкі, галёнкі, грудзінка, гузкі). Адпраўку прадукцыі на экспарт ажыццяўляем у Расію, Казахстан, Кыргызстан і Украіну. Сёлета мы пастаўлялі прадукцыю ў межы Праграмы ААН у Афрыку. За гэта на экспертным форуме «Беларусь мясная» агракамбінат стаў пераможцам у конкурсе «Сто дарог экспарту» ў намінацыі «Новыя рынкі. Экзотыка прасоўвання».

Частка прадукцыі прадстаўлена і гатовымі вырабамі, асартымент іх налічвае больш за 200 найменняў. Спектр каўбасных вырабаў вельмі шырокі: вараная, вэнджаная, сасіскі, сардэлькі, разнастайныя рулеты. Робяць тут таксама паштэты, зельцы. Карыстаюцца вялікім попытам катлеты, вырабы ў розных марынадах, шашлык, нагетсы. З апошніх навінак — сыравэнджаная каўбасы, пастрома з рознымі пасыпкамі, тушонка без дабавак (кураня ў асабістым соку). Прадукцыю можна набыць як у фірменнай сетцы, так і ў магазінах крокавай даступнасці і буйных гандлёвых крамах («Еўраопт», «Віталюр», «Рублёўскі», «Суседзі», «ДарАРЗ» і іншых).

(Заканчэнне на 6-й стар.)

ФАБРЫКА ЗДАРОЎЯ – БЕЛАРУСАМ І НЕ ТОЛЬКІ

(Працяг. Пачатак на 5-й стар.)

Прадукцыя камбіната адзначана дыпламамі, ганаровымі граматамі, медалямі. Толькі за 2016 год агракамбінат узнагароджаны двума Дыпламамі пераможцы 1-й ступені ў Міжнародным конкурсе-дэгустацыі «Пастрама «Нежная» і «Каўбаса «Балыковая» і залатым медалём Прадукт года 2016 «Пастрама «Нежная».

Паводле вынікаў жывёлагадоўлі за 9 месяцаў, сёлета па вытворчасці мяса птушкі «Дзяржынскі» на другім месцы пасля сумеснага закрытага акцыянернага таварыства «Сервалюкс». Таварыства забяспечыла выкананне ўсіх даведзеных заданняў і ключавых паказчыкаў эфектыўнасці работы на 2016 год. Па фінансавых паказчыках (дадзеныя фінансавай справаздачы Міністэрства фінансаў аб дзейнасці адкрытых акцыянерных таварыстваў) агракамбінат у лідарах сярод птушкафабрык і займае 16-ю пазіцыю ў Топ-30 лепшых кампаній Беларусі.

— Укараненне інтэнсіўных тэхналогій і новых кросаў куранят да-

ло магчымасць да 2016 года вырошчваць больш за 25 млн бройлераў і атрымаць болей 64 тыс. тон птушкі ў жывой вазе. Сярэднясутачны прырост жывой масы куранят-бройлераў больш як 62,6 грама пры расходзе корму 1,64 к.а. на 1 кг прывагі, — уступае ў размову **намеснік генеральнага дырэктара па птушкагадоўлі-галоўны заатэхнік камбіната Павел БУЦЬКО**. — Вырошчванне бройлераў па тэхналогіі займае 42 дні. Зараз мы не закупляем куранят. Самі іх вырошчваем, у нас свой інкубатар, бацькоўскі статак. У нас цалкам закрыты цыкл вытворчасці — ад вырошчвання птушкі да атрымання мяса. У планах — павелічэнне вытворчасці мяса.

Агракамбінат праводзіць мадэрнізацыю вытворчасці за кошт асабістых сродкаў без прыцягнення банкаўскіх крэдытаў. Толькі сёлета таварыствам накіравана 11,6 млн рублёў інвестыцый у асноўны капітал. Цяпер у філіялах вядзецца будаўніцтва малочнатаварнай фермы (філіял «Праўда-Агра»), вытворчых памяшканняў

па вырошчванні птушкі (філіял ВПР «Бройлер»), працягваецца рэканструкцыя цэха па перапрацоўцы камбікармоў у філіяле «Негарэльскі КХП». На галаўным прадпрыемстве (птушкафабрыка) без спынення вытворчасці вядзецца рэканструкцыя забойнага цэха. На пляцоўцы «Чачкова», якая перададзена камбінату ў верасні 2016 года, рэканструюцца птушнікі для вырошчвання фінальнай формы куранят-бройлераў.

— Сваіх людзей мы цнім, імкнёмся забяспечыць іх дастойнымі заробкамі. Сярэднямесячная заробатная плата складае 774,3 рубля з пачатку года, якая выплачваецца своечасова. Мы не спыняемся на дасягнутым: запланавана пазтапама павышэнне зарплаты з улікам росту прадукцыйнасці працы. Працуем у напрамку аптымізацыі затрат на вытворчасці, — адзначыла Наталля Паўлаўна. — У

связі з пашырэннем вытворчых магутнасцяў будзем падбіраць новыя кадры. На даным этапе на камбінаце працуе больш за 3 тыс. чалавек. Сваіх работнікаў дастаўляем на вытворчыя пляцоўкі службовымі аўтобусамі з Мінска, Фаніпаля, Дзяржынска. За праезд з іншых населеных пунктаў работнікам кампенсуем за-

траты. Запрошаным высакласным спецыялістам прадастаўляем службовае жыллё.

Лепшых работнікаў і перадавікоў вытворчасці адзначаем граматамі, падзякамі на Дзень работніка сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці. На працягу года ў калектыве праводзіцца конкурсы «Лепшы па прафесіі». Рабочыя і спецыялісты агракамбіната пастаянна ўдзельнічаюць у раённых спаборніцтвах, за прызавыя месцы выплачваюцца прэміі. Акрамя таго, у нас добры сацыяльны пакет: бясплатныя прадуктовыя наборы, медыцынскія абследаванні, дзіцячыя пуцёўкі ў аздраўленчыя лагеры летняга адпачынку, пазыкі на навучанне дзяцей, частковая кампенсцыя санаторна-курортных пуцёвак работнікам.

Бясплатныя прадуктовыя наборы працаўнікі атрымліваюць да свят — Новага года, 23 лютага, 8 Сакавіка, да Дня Незалежнасці Рэспублікі і Дня работніка сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці. На камбінаце ёсць фізкультурна-аздраўленчы комплекс, дзе ўсе ахвотныя бясплатна займаюцца на трэнажорах, у спартыўнай зале, наведваюць басейн і саўну, масажны кабінет.

Нельга не ўгадаць і вядомы ў краіне экалагічны турыстычны цэнтр «Станькава». Цэнтр уяўляе сабой комплекс тэматычных пляцовак, дзе гасцям і наведвальнікам прадастаўляецца магчымасць

Гэта ўсяго невялікая частка ўзнагарод, якімі адзначаны калектыв агракамбіната за вытворчыя дасягненні і за перамогі на шматлікіх буйных конкурсах і выстаўках.

не толькі даведацца шмат новага з гісторыі Дзяржыншчыны, але і разнастаіць свой адпачынак. Тут можна наведваць ваенна-патрыятычны комплекс «Партызанскі лагер», заасад, каньяферму, скарыстацца паслугамі атракцыйнага, гасцінічнага комплексу і рэстарана «Графскі маёнтак». А можна правесці свята або задаволіцца спакойнай трапезай на свежым паветры. Для аматараў прыроды будзеца экалагічны парк, дзе яны змогуць падарожнічаць па экалагічных сцежках, паназіраць за дзікімі жывёламі ў натуральным для іх асяроддзі, папалываць на звяроў з фотастрэльбай. А для сапраўдных аматараў палявання агракамбінат прадаставіць паляўнічы ўгоддзі, дзе водзяцца высакародны алень, казуля еўрапейская, лось, заяц-бляк і русак, куница, ліса. Купіў пуцёўку і, калі ласка, прыязджай на паляванне.

— Нашы поспехі ў галіне — толькі пачатак шляху, — упэўнены ў «Дзяржынскім». — Дасягнутае павінна стаць асновай для павышэння эфектыўнасці вытворчасці, забеспячэння росту прадукцыйнасці працы і ўкаранення інвацыйных тэхналогій.

Намеснік генеральнага дырэктара па птушкагадоўлі — галоўны заатэхнік Павел БУЦЬКО знаёміць з размяшчэннем вытворчых аб'ектаў на тэрыторыі агракамбіната.

Гэты фірменны магазін агракамбіната размешчаны непадалёку ад галоўнага корпуса ўпраўлення. Тут, як і ў шматлікіх іншых, заўжды шырокі выбар свежай прадукцыі і вырабаў з яе. За прылаўкам — прадавец Анастасія ЛІПНІЦКАЯ.

Паводле вынікаў развіцця жывёлагадоўлі за 9 месяцаў, сёлета па вытворчасці мяса птушкі «Дзяржынскі» на другім месцы пасля сумеснага закрытага акцыянернага таварыства «Сервалюкс». Таварыства забяспечыла выкананне ўсіх даведзеных заданняў і ключавых паказчыкаў эфектыўнасці работы на 2016 год. Па фінансавых паказчыках (дадзеныя фінансавай справаздачы Міністэрства фінансаў аб дзейнасці адкрытых акцыянерных таварыстваў) агракамбінат у лідарах сярод птушкафабрык і займае 16-ю пазіцыю ў Топ-30 лепшых кампаній Беларусі.

СЦВЯРДЖЭННЕ, ШТО КАДРЫ ВЫРАШАЮЦЬ УСЁ, НЕ ЁСТАРАЭЛА

У філіяле «Фалько-Агра» адкрытага акцыянернага таварыства «Агракамбінат «Дзяржынскі» наладжана эфектыўная сістэма падбору спецыялістаў і кіраўнікоў

Кіраўнік гаспадаркі Вадзім КУНЦ. Здымак зроблены на тэрыторыі новай малочна-тварнай фермы.

У філіяла «Фалько-Агра» адкрытага акцыянернага таварыства «Агракамбінат «Дзяржынскі» багатая і цікавая гісторыя. Пасля 1927 года мясцовыя сялянскія гаспадаркі аб'ядналіся ў адну калектыўную. Плошча калгаса на той час налічвала 2372 гектары, у тым ліку 1574 ворыўных зямель. Іх апрацоўвалі 268 калгаснікаў. У 1933 годзе на базе саўгаса «Вязань» стварылася філіяльска-машына-трактарная станцыя. Пасля Вялікай Айчыннай вайны калгас быў адноўлены.

Пасля перабудовы калгас імя Фалько стаў адным з паспяхоўных на Міншчыне. Да пачатку 2000 года тут пабудавалі 100 дамоў. У 2003-м калгас перайменавалі ў сельскагаспадарчы вытворчы кааператыву «Фалько-2003», які ў хуткім часе рэарганізавалі ў структурнае падраздзяленне «Фалько-Агра» ААТ «Агракамбінат «Дзяржынскі». Пазней да гаспадаркі далучылі структурнае сельскагаспадарчае падраздзяленне «Іскра-Агра». Так і з'явіўся новы філіял камбіната, які спецыялізуецца на вытворчасці малака і мяса буйной рагатай жывёлы, прадукцыі раслінаводства. Дзевяць гадоў сельгасарганізацыю ўзначальвае Вадзім КУНЦ.

цэсу, вытворчай, тэхналагічнай дысцыпліны. З некаторымі спецыялістамі мы не сыхлілі ў сваіх поглядах, але развіталіся без узаемных крыўд. Я таксама шукаю прафесіяналаў. На адной ферме надойваюць, напрыклад, 7 тыс. кілаграмаў на карову штогод, на іншай — 8 тыс., а нехта мае ўжо больш за 9 тыс. кілаграмаў. Нельга стаяць на месцы, трэба рухацца наперад, каб расла заработная плата, адпаведна і дабрабыт нашых працаўнікоў.

Дадам, што многія кадры філіяла «Фалько-Агра» ідуць на павышэнне ў раён. Прычым, кіраўнік лічыць, што рост — гэта не новая, больш значная пасада, а менавіта вышэйшая заработная плата ў параўнанні з папярэдняй.

Інспектар па кадрах Алена ВАЙЦЯХОВІЧ і начальнік МТК «Вязанка» Вольга ШАХАВА.

Намеснік начальніка комплексу «Вязанка» Надзея ДУМНЯЯ на рабочым месцы, адкуль вядзецца кантроль за ходам аўтаматызаванай дойкі кароў.

За гэты час яна непазнавальна змянілася, тут шмат чаго пабудавана, рэканструявана, значна павысіліся надой і прывагі жывёлы.

— А якой вы бачыце гаспадарку ў перспектыве? — пацікавілася я ў дырэктара.

— У нас урадлівая зямля, вельмі моцны калектыў, адукаваныя спецыялісты. Гэта пацвярджаюць і вучоныя, з якімі працуем. Напрыклад, галоўны аграном Павел Сяргеевіч НАВІЦКІ, які ўваходзіць у асацыяцыю лепшых аграномаў краіны, ставіць шмат даследаў у раслінаводстве, што дапамагае атрымліваць якасныя кармы, высокую ўраджайнасць. **Начальнік малочна-тварнага комплексу Вольга Мікалаеўна ШАХАВА** праводзіць свае даследы ў жывёлагадоўлі, што дазваляе ў канчатковым выніку дабівацца ісціны. Невыпадкова мы здаём дзяржаве 100% малака экстра-класа. Таму далейшае развіццё гаспадаркі бачу менавіта ў прафесійных кадрах, — кажа Вадзім Уладзіміравіч. — Мая задача як кіраўніка — арганізацыя пра-

У гаспадарцы выпрацаваны свае падыходы, сістэма работы з кадрамі. Да гэтага тут ішлі не адзін год. Больш за тое, дырэктар упэўнены, што лозунг «Кадры вырашаюць усё» не састарэў. Ад кваліфікаваных работнікаў залежыць калектыўны поспех. Спецыялісты, кіраўнікі падраздзяленняў стажыруюцца за мяжой, вывучаюць перадавы вопыт арганізацыі вытворчасці, украіненныя сучасных тэхналогій.

— Мы пабудавалі сучасны малочна-тварны комплекс. Інфармацыю, як яго лепш уладкаваць, нашы спецыялісты збіралі па ўсім свеце, пабывалі ў Чэхіі, Германіі, Ізраілі. Калі на старой ферме надойвалі на карову каля 8 тысяч кілаграмаў малака, то сёння — 9,5 тыс. І дасягнулі высокай якасці прадукцыі, — кажа Вадзім Кунц. — Менавіта таму, што мы падбіралі прафесіяналаў у сваёй справе, абнаўлялі калектыў. Для нас паказчык якасці — перш за ўсё здаровая жывёла. У гэтым кірунку плёна на працягвалі з РУП «Інстытут эксперыментальнай ветэрынарыі імя С.М. Вышалеска-

га». У выніку атрымалі больш за 90 цялят на 100 кароў. Раней выхад быў на ўзроўні 55 цялят на 100 галоў.

— Большасці студэнтаў вучэбная праграма не дазваляе адразу працаваць добра. У навучальнай установе ім выкладаюць тэорыю, а практыкі не хапае, паколькі чалавек не можа замацаваць матэрыял на ферме, у механічнай майстэрні, на полі, — лічыць Вадзім Кунц. — У нас практыканты з розных ВНУ краіны. Мы іх, так бы мовіць, вучым, нацягваем. Сёння ў мяне, напрыклад, 9 інжынераў. Многія цікавыя: навошта столькі. А яны працуюць на розных участках вытворчасці: хтосьці на ферме, а нехта — за рулём трактара. Чаму? Малады спецыяліст абмежаваны ў зарплате, а механізатар можа зарабіць і 20 тыс. рублёў. Калі раней мае хлопцы супраціўляліся, маўляў, я інжынер, а мяне на сушылку паставілі, то цяпер разумелі, як важна ўмець зарабляць грошы. Гэтаму іх вучу, і я сам калісьці так вучыўся ў калгасе. Чалавек не прыстасаваны да цяжкасцей, калі яго па жыцці вядуць бацькі. Мы настрайваем маладых людзей на тое, каб былі самастойнымі, самадастатковымі, заводзілі сям'ю, дзяцей, якіх маглі б забяспечыць і пракарміць. І кожнаму з іх даём магчымасць вызначыцца: стаць добрым спецыялістам, кіраўніком. Сістэма падрыхтоўкі кадраў ёсць і ў кожным вытворчым падраздзяленні філіяла. Людзей доўга вучым, нават мучымся з некаторымі. Нічога не атрымліваецца ў чалавека — пераводзім на іншую работу. Супраціўляецца — развітаемся. Паспрабуй нешта іншае ў жыцці, знайдзі сябе.

Нядаўна ў філіяле былі студэнты з Беларускага аграрна-тэхнічнага ўніверсітэта, дырэктар прачытаў ім лекцыю. Спадабаліся. Сказалі, што будуць наведвацца ў гаспадарку і надалей.

У філіял «Фалько-Агра» прыязджаюць павучыцца таксама студэнты і выкладчыкі замежных ВНУ. Напрыклад, у той дзень, калі мы пабывалі ў сельгасарганізацыі, тут чакалі дэлегацыю са Стаўраполя. А да гэтага былі іранскія, узбекскія госці і нават амерыканцы. І кожны з іх узяў для сябе нешта карыснае.

Апошнім часам у гаспадарку прыязджаюць украінцы, але, вядома, не ўсіх бяруць на работу —

Комплекс абсталяваны па самых сучасных тэхналогіях: даўняе абсталяванне «карусель», «разумны» халадзільнік, які ў рэжыме анлайн паказвае колькасць малака, яго тэмпературу, час і дату, калі яно было сюды заліта.

жорсткі адбор. Ды для месцічаў — гэта канкурэнты, так што ў многіх з'явіўся стымул працаваць лепш, актыўней. Загадчыца малочна-тварнага комплексу «Вязанка» Вольга Шахава пераехала ў «Фалько-Агра» з Харкаўскай вобласці. Па спецыяльнасці яна медсястра. Ды не пабаялася пайсці працаваць спачатку паляводам, а потым і на ферму. А цяпер завочна вучыцца на заатэхніка ў Гродзенскім аграрным універсітэце. Што прымусіла дзяўчыну памяняць прафесію?

— Я заўсёды любіла жывёлу. Жывёліна ўдзячная істота: да яе — з ласкай і яна адказвае тым жа. У свой час мой бацька вымушаны быў развітацца з паляваннем, паколькі кожны раз я плакала і ўпадала ў істэрыку. Дапамог перакваліфікавацца ў заатэхніка і прыклад нашага дырэктара, яго адносін да жывёлы. Я ніколі не бачыла, каб мужчына з такой пяшчотай і клопатам ставіўся да кароў. У Вадзіма Уладзіміравіча багаты вопыт, ён нашмат больш ведае, чым я. Заўсёды мяне вучыў, падказваў. А калі пабудавалі новы комплекс, прапанаваў яго ўзначаліць. Як сёння помню той дзень 1 кастрычніка мінулага года, калі яго адкрылі, як завезлі першыя 50 кароў, як іх даілі, — успамінае дзяўчына.

Комплекс абсталяваны па самых сучасных тэхналогіях: даўняе абсталяванне «карусель», «разумны» халадзільнік, які ў рэжыме анлайн паказвае колькасць малака, яго тэмпературу, час і дату, калі яно было сюды заліта. Працуюць тут 32 чалавекі. Калі яны не паспяваюць спраўляцца, на падмогу прыходзяць беспрацоўныя з раённага цэнтра занятасці насельніцтва, якія, як правіла, займаюцца падсобнымі работамі,

памятаюць двор, чысцяць памяшканні. Затое з імі адразу ж разлічваюцца ў канцы дня. Пабудавалі комплекс у сціслы тэрмін — за адзін год. «Вязанка» ўключае ў сябе два вялікія кароўнікі на 500 галоў кожны, малочна-даільны блок, кацельную, памяшканне для малых цялят, цялятнік для дарошчвання, будынак для сухастойных кароў. На яго ўзвядзенне затрачана 95 млрд рублёў. Але комплекс ужо пачаў даваць аддачу, няма вялікіх праблем з вяртаннем крэдытаў.

— Мы можам даказаць любові малаказаводу, што ў нас чыстае малако. Яно сёння ва ўсіх запатрабавана. Бо спажываюць разумнеюць, што мы працуем прафесійна. У нас няма прыбораў ачысткі прадукцыі. Прынцыпова іх не набываем, каб калектыў ведаў, што здаровае цяля і якаснае малако. Прычым на комплексе 100-працэнтнае пакрыццё кароў. Вядома, гэта дазволіла прыплюсаваць па малаку, — канстатуе Вадзім Уладзіміравіч.

У планах кіраўніка — узвядзенне новага жывёлагадоўчага комплексу, дзе будзе бяспрывязнае ўтрыманне.

Ну, а Вольга Шахава дадае, што на адну карову на комплексе надойваюць па 25—27 літраў малака ў дзень. Але Вольга Мікалаеўна ставіць перад сабой мэту атрымліваць больш як па 30 літраў ад кожнай.

— Мне заўсёды хацелася жыць у вашай краіне. Калі я ўпершыню прыехала ў Беларусь да сваякоў мужа, літаральна захварэла Беларуссю. Тут мяне ўсё задавальняе: работа, зарплата, жыллёвыя ўмовы, — прызналася напрыканцы мая суразмоўца.

УНП 601064189

Сучаснае высокапрадукцыйнае абсталяванне дазваляе хутка ахаладжаць малако пасля дойкі. На гэтым участку мы сфатаграфавалі жывёлавода Юлію КАЛЕНІК.

Начальнік упраўлення сельскай гаспадаркі і харчавання райвыканкама Сяргей САВІЦКІ:

«Сёння ў раёне практычна ўсё падпарадкавана жывёлагадоўлі, у тым ліку і раслінаводства. Вытворчасць малака — перспектыўны напрамак».

СУХІЯ ЛІЧЫБЫ ГРЭЮЦЬ ДУШУ

— У малочную жывёлагадоўлю мы ўкладваем вялікія сродкі, — расказала першы намеснік начальніка ўпраўлення сельскай гаспадаркі і харчавання па жывёлагадоўлі Дзяржынскага райвыканкама Алена БРЫКАЛЬСКАЯ. — 3 2012 года павялічылі статак больш як на 3 тыс. кароў. Пабудаваны новыя фермы: сёння іх у нас 18.

Звыш 60% рагуль размешчана на сучасных МТФ з добрымі ўмовамі ўтрымання і абслугоўвання, механізаванымі працэсамі, што значна аблегчыла працу даярак. І, як вынік, сёлета вытворчасць малака ўпершыню ў гісторыі Дзяржынскага раёна перасягнула 100 тыс. тон. Летась — 94 тыс. тон.

У старшыні райвыканкама Мікалая Арцюшкевіча ў свой час, як прызнаўся сам, было запаветнае жаданне атрымаць 80 тыс. тон малака. Але гэты рубаж даўно пераадолены, і да канца года чакаецца 105 тыс. тон.

— Лічбы, яны сухія, але душу грэюць, — радуецца Алена Мікалаеўна. — Цяпер мы здаём штодзень у сярэднім на 30 тон малака больш да ўзроўню мінулага года. — Я лічу, што ў нашым раёне працуе каманда прафесіяналаў: кіраўнікоў і спецыялістаў, паміж якімі існуе ўзаемавыручка: не хапае ў кагосьці кармоў для жывёлы — з ім падзяляцца калегі. Па забяспечанасці

кармамі мы арыентуемся не на кожную гаспадарку асобна, а на раён у цэлым.

— Апошнія гады асаблівую ўвагу надаём кармавой базе: прыкладна 80% сенажу і сіласу — вышэйшай якасці, — працягвае мая суразмоўца. — Акрамя таго, будзем жывёлагадоўчыя аб'екты. Да ўладкавання фермаў падышлі вельмі адказна: не проста залаталі старыя будынкі, практычна ўзвалі новыя. А калі рэканструявалі памяшканні, то па самых сучасных мерках. Гэта дазволіла павялічыць колькасць месцаў для жывёлы на 4 тысячы. Але нашы кіраўнікі на гэтым не спыніліся. Плануецца дадаць яшчэ 4,5 тыс. месцаў на малочных фермах. Цяпер у раёне налічваецца больш як 15 тыс. кароў. Мяркую, праз 2—3 гады іх будзе 18 тысяч. У нас дастатковы запас цялушак, каб своечасова ўзнаўляць дойны статак: 128 галоў маладняку на 100 кароў. Яшчэ нядаўна іх было 102—103. Шмат якія фермы надалі больш як 8 тысяч кілаграмаў малака на карову. Напрыклад, МТФ «Баравікі», якую ўзначальвае Таццяна Астапава, «Малыя Навасёлкі», дзе загадчыцай працуе Святлана Старавойтава. Яна тэхнік-асеміятар. Жанчына працуе амаль кругласутачна. Новым звышсучасным малочнаварным комплексам на тысячу кароў «Вязанка» кіруе Вольга Шахава. Яна — проста ўзор працаздольнасці, выкарыстоўвае ў рабоце новыя тэхналогіі, вучыцца заўсёды ў Гродзенскім аграрным універсітэце.

З такімі, як яны, у раёна ёсць перспектывы. Значыць, будуць і зарплата, і новыя рабочыя месцы, і дабрабыт для людзей.

Хто працуе, той сам сябе мацуе

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 5)

— І, вядома, добры падмурак для вырашэння сацыяльных пытанняў, паліпшэння якасці жыцця людзей. Ці не так, Мікалай Іванавіч?

— Вядома, так. У раёне актыўна будуюцца жыллё. Толькі ў Дзяржынску і Фаніпалі — 8—10 шматпавярховікаў. З 2012 года спынена фарміраванне жыллёвых кааператываў, але мы пайшлі іншым шляхам. Прадалі на аукцыёне зямельныя ўчасткі будаўнічым арганізацыям, якія маюць магчымасць узводзіць дамы за ўласныя сродкі або за кошт долевых адлічэнняў. Сёлета здадзены 4 шматпавярховыя дамы, у тым ліку адзін у Дзяржынску. Такім чынам, нам удалося не зменшыць аб'ёмы жыллёвага будаўніцтва ў параўнанні з папярэднімі гадамі. І сёлета ўвядзём у дзеянне каля 80 тыс. квадратных метраў. Думаю, і надалей будзем прытрымлівацца гэтага ўзроўню. У нас станючая дэмаграфічная сітуацыя — нараджальнасць вышэйшая, чым смяротнасць.

Прырост насельніцтва назіраецца і за кошт прыбыцця насельніцтва з іншых рэгіёнаў. Спрыяе гэтаму продаж кватэр у новых дамах усім жадаючым. Таму нам трэба развіваць сацыяльную сферу. У 2015 годзе мы адкрылі дзіцячыя сады ў Дзяржынску і Фаніпалі. Але месцаў у дашкольных дзіцячых установах не хапае. У наступным годзе плануем пабудаваць яшчэ адзін дзіцячы сад, а таксама басейн у Фаніпалі. Падчас наведвання раёна кіраўніком Адміністрацыі Прэзідэнта Аляксандрам Косінцам жыхары прасілі яго пасадзейнічаць у гэтым. У выніку было прынята рашэнне па ўзвядзенні аб'ектаў.

Мы рыхтуем дакументацыю, акты па выбары месца іх размяшчэння. І калі ўсё атрымаецца з фінансаваннем, то да першага верасня 2017 года пастараемся адкрыць дзіцячы сад і басейн. Аляксандр Мікалаевіч даручыў таксама правесці рэканструкцыю школьнага стадыёна. Да пачатку наступнага навукальнага года павінны правесці ўсе неабходныя работы.

ОАО «КРУТАГОРЬЕ-ПЕТКОВИЧИ»

КРАЙ,

Людзі — здабытак і перспектыва гаспадаркі «Крутагор'е-Петкавічы»

Правераны, згуртаваны калектыў, добрыя эканамічныя паказчыкі і прадукцыя вышэйшай якасці ды найлепшай свежасці. Гэтыя словы — толькі сціплай характарыстыка працы ў сельскагаспадарчай арганізацыі Дзяржынскага раёна. За мясной прадукцыяй прадпрыемства каля спецыялізаванай крамы па выхадных стаяць чэргі са сталічных аўтамабіляў. А малако гаспадаркі выкарыстоўваецца для вырабу дзіцячага харчавання і італьянскіх сыроў. Такое прызнанне падштурхоўвае пакараць новыя вышыні, бо без мары пра большае і жыццё не такое, як мае быць, лічаць тут.

Дырэктар ААТ «Крутагор'е-Петкавічы» Юрый КЛІМАШ.

У НАС ПРОСТА МЕСЦА ТАКОЕ

На ўездзе ў Петкавічы стаіць стэла з надпісам «Тое, што мы бачым, залежыць ад таго, куды мы глядзім». Такім падыходам кіруецца і кіраўнік адкрытага акцыянернага таварыства «Крутагор'е-Петкавічы» Юрый КЛІМАШ, які радуецца водпускам па доглядзе дзіцяці сваіх супрацоўніц і ніколі не блытае паняцці «чалавек-работнік» і «чалавек-асоба». У дачыненні першага ён цвёрды, але не бязлітасны. Адносна другога — чулы і ўважлівы. «Перш чым загадваць камусьці нешта зрабіць, трэба быць упэўненым, што ты сам гэта здолееш», — запэўнівае дырэктар увесь кіруючы састаў.

Стаўленне да чалавека ў кіраўніка гаспадаркі сапраўды спагадлівае — кожнаму ён стараецца дапамагчы і словам, і справай. Жыллём, напрыклад, у «Крутагор'е-Петкавічы» забяспечаны ўсе. У мінулым годзе засялілі чарговы новы 12-кватэрны дом, сёлета здаецца яшчэ адзін, усяго ж такіх будынкаў два новага года будзе пяць. Сем кватэр для работнікаў ёсць у Дзяржынску, пад жыллё рэканструявалі два сельскія клубы.

На выбававальны тэрмін ад аднаго да трох месяцаў работнікі атрымліваюць, як правіла, падменнае жыллё — пакой ці койка-месца ў інтэрнаце або памяшканне ў кватэры-шматпакаеўцы. Даволі хутка ў супрацоўнікаў з'яўляецца ўласны куток. «Асабліва каштоўныя спецыялісты атрымліваюць асобнае жыллё адразу. Калі б прыйшоў раз талковы заатэхнік, я б яму адразу трохпакаеўку даў», — паабяцаў дырэктар.

Сямейным парам спецыялістаў выдзяляюць адразу паўнаватасныя кватэры. Праз 10 гадоў працы ў гаспадарцы, дарэчы, гэтак жыллё можна набыць ва ўласнасць па ацэнчым кошце з растэрміроўкай на 10 гадоў.

Сталовая ў гаспадарцы працуе круглы год. Амаль усё гатуецца са сваёй прадукцыі. Сабекошт абеду ў гаспадарцы 3,5 рубля, але ж працаўнікі плацяць за яго 1,5 рубля. Вячэра ўвогуле бясплатная. У гарачую пару ежа падвозіцца работнікам у поле.

Сумесна з раённым Домам культуры, якому гаспадарка аддала ў бязвыплатную арэнду клуб, што знаходзіцца на іх балансе і месціцца недалёка ад адміністрацыйнага будынка прадпрыемства, праводзяцца ўсе ўрачыстыя мерапрыемствы і віншаванні. Цікава, што арганізоўвае гэтыя канцэрты і святы загадчыца клуба, маці груднога немаўляці. Акрамя таго, тут дзейнічаюць тры дзіцячыя студыі. А на дыскатэку можна і ў Фаніпаль з'ездзіць, тым больш што маршруткі туды ходзяць часта і дапазна.

34 работніцы гаспадаркі знаходзяцца ў водпуску па доглядзе дзіцяці, пры гэтым трое з іх у трэцім, двое — у чацвёртым. А гэта сведчанне ўпэўненасці і ў сваім будучым, і ў будучым краіны, мяркуе дырэктар. Сярэдні ўзрост работнікаў, дарэчы, 40 гадоў.

— Калі нараджаюць, гэта добра, значыць ёсць рух наперад. Раней ці пазней жанчына выйдзе з дэкрэтнага водпуску, і гаспадарцы будзе карысць ад работніка. У нас многа шматдзетных сем'яў. У дзіцячы садок не паспяваем новыя ложка купляць, — усміхаецца ён.

Супрацоўнікам, якія маюць пэўныя праблемы з дрэннымі звычкамі, а такіх у гаспадарцы, дарэчы, не набярэцца і 5%, Юрый Пятровіч таксама пакідае шанец. Сёння таварыства можа накіраваць чалавека, які п'е, на лячэнне не ў ЛПП, а ў праваслаўны цэнтр рэабілітацыі залежных ад алкаголю і наркатыкаў «Анастасіс».

— Мы змагаемся за нашых людзей да апошняга, даём ім магчымасць выправіцца, — кажа Юрый Клімаш. — Не важна, колькі на гэта спатрэбіцца часу, галоўнае, каб ён вярнуўся ў стане весці нармальнае жыццё.

У той дзень, як карэспандэнты «Звязды» гасцявалі ў гаспадарцы, якраз вярнулася з ЛПП, дзе правяла 1,5 года, былая работніца. Цяпер, узяўшыся за розум, яна выйдзе на працу.

Галоўны бухгалтар Жанна АНДРЭЙЧЫКАВА і калегі: Кацярына КУДЗЁЛКА, Ларыса ГАРАЧКА, Таццяна РАЙ.

ДЗЕ ДОБРА ЖЫВЕЦЦА

Галоўны эканаміст Таццяна ТАРАНУХІНА і калегі: Жанна ЕЖОВА, Сяргей ГРЫБАНУ, Ганна ІВАНОВІЧ.

ЛЕПШ ДАВАЦЬ, ЧЫМ ПРАСІЦЬ

Шмат якую дзейнасць «Крутагор'е-Петкавічы» можна ў наш час палічыць проста дабрачыннай. Напрыклад, падарункі на першае верасня і Новы год школьнікам. Прычым на зімовае свята ў дзвюх падшэфных школах гаспадаркі іх атрымліваюць дзеці і сваіх супрацоўнікаў, і з іншых гаспадарак. Увосень школы поўнасьцю забяспечваюцца бульбай, морквай ці капустай — зыходзячы з таго, што саджалі на палях таварыства.

На Новы год комплексны падарунак атрымліваюць усе работнікі гаспадаркі, незалежна ад узросту іх дзяцей

Спецыяліст па закупках Ала КУЖАНКА.

і таго, ці ёсць яны ўвогуле. Ласункамі ад прадпрыемства можна накрыць святочны стол — акрамя кілаграма цукерак, тут бутэлька шампанскага, каўбаса, кава, гарбата, банка шпротаў і маслін.

Калектыўны дагавор складзены так, што, зыходзячы з медыцынскіх паказанняў, падбіраюцца і поўнасьцю аплачваюцца пуцёўкі ў санаторна-курортныя профільныя лагеры, куды работнікі адпраўляюцца сем'ямі. Праўда, для гэтага трэба не мець нараканняў і парушэнняў працоўнага распарадку. Напрыклад, загадчык фермы з двума

дзецямі адпачывае зараз у Друскінін-каі, а ў снежны дзве сям'і па сямейных пуцёўках паедуць у Крым. А пуцёўкі ў летнія лагеры адпачынку бясплатна выдзяляюць абсалютна ўсім дзецям супрацоўнікаў без абмежаванняў па колькасці, а калі хто хоча — то і не на адну змену.

Калі работніку патрэбны дарагія лекі або аперацыя, грошы на іх таксама кампенсуе гаспадарка. Двум дапамаглі зрабіць аперацыю на вочы, а ў аднаго аплацілі аперацыю дзіцяці.

Грашовыя прэміі ў гаспадарцы атрымліваюць да ўсіх асноўных свят. А ў Дзень работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці адзначаюцца і персанальныя пенсіянеры — тыя, хто без перапынку адпрацаваў у гаспадарцы 10 гадоў. Яны ж, дарэчы, маюць палову ад усіх ільгот, якімі карыстаюцца сённяшнія работнікі.

Матэрыяльныя «віншаванні» прымаюць і супрацоўнікі, што ўпершыню пабраліся шлюбам або нарадзілі дзіця. Дадаецца сюды 13-ую зарплату, даплату за перапрацоўку і выхадныя дні, 10% ад заробленай за год сумы ў якасці матэрыяльнай дапамогі да адпачынку, а таксама выплаты пры дасягненні работнікам 50, 55 і 60 гадоў (па 4 базавыя велічыні за кожны год працы ў гаспадарцы, але не больш за 100 базавых). Каб уявіць мясцовы сацыяльны пакет, трэба тут працаваць. Пасля смерці работнікаў або іх сваякоў, а таксама пенсіянераў іх блізкім гаспадарка дапамагае грашыма, прадуктамі і транспартам.

— Лепш даваць, чым прасіць. А каб было з чаго даваць, трэба, каб было жаданне зарабляць, — падсумаваў дырэктар расказ пра сацыяльныя плюсы работы ў таварыстве. — Калі чалавеку даць тры разы па рублю, на чацвёрты — ён прынясе гаспадарцы карысці на 100 рублёў. Дзеці чуюць, што бацькі гавораць пра працу, раскажваюць пра гэта ў школе, гэтая інфармацыя даходзіць і да тых, хто не заняты ў нашым таварыстве. Такім чынам, складаецца цэльная карцінка атмасферы ў гаспадарцы, ствараецца яе імідж.

Работнікі бульбасховішча занятыя сартаваннем бульбы.

БЕЗ КАМАНДЫ КІРАЎНІК НІЧОГА НЕ ЗНАЧЫЦЬ

Каму захочацца парушаць правілы, працуючы ў такіх умовах? Прынамсі, і дысцыпліна тут узорная. Гаспадаркай вырабляецца 78 найменш паўфабрыкатаў і мяса-каўбаснай прадукцыі. Набыць яе можна ў фірменнай краме па цэнах ніжэй, чым у сталіцы.

— Па выхадных у краму не ўвайсці — чэргі. Шмат прыязджаюць са сталіцы. Аднак выклікана гэта перш за ўсё не цаной, а якасцю, якую наша таварыства гарантуе пакупнікам, — прызнаўся

— У нас, напэўна, высокая планка патрабаванняў да людзей і да гаспадаркі ў цэлым. Але ж калі ў цяперашняй сітуацыі хоць крыху прыпыніцца, то мы шмат страцім, і нагнаць гэта будзе складана. Чалавек, у якога няма мэты, нічога не даб'ецца, — упэўнены дырэктар. — Калі не будзеш сёння берагчы і шанаваць работнікаў, перажываць за іх, нічога не атрымаецца, яны пайдучь ад цябе. У першую чаргу павінна быць каманда — без яе кіраўнік нічога не значыць. А людзі ў нас добрыя.

Ужо гатовы праект на рэканструкцыю з будаўніцтвам новага малочнатаварнага комплексу для павелічэння гатавання малака. На свінакомплексе зманціраваны будынак новага цэха халастых і супрасных свінаматак.

У планах — выйсці на замежныя рынкі. Для гэтага тэрмінова трэба будаваць новы забойны цэх першай катэгорыі, каб прадукцыя адпавядала ўсім міжнародным стандартам і можна было напрумаю пастаўляць яе ў Расію. Тым больш, прапановы і попыт на прадукцыю з таго боку маюцца. Хаця і зараз усе каўбасы, вэнджанасці ды мяса распрадаюцца поўнасьцю.

УНП 600112675

Фармоўшчыкі Вольга ТАРАЙКОВІЧ і Алена БАЙДАК займаюцца фармоўкай каўбас.

Юрый Пятровіч. — Уся наша прадукцыя зроблена сумленна.

Усяго фірменных крамаў пяць: тутэйшая — у Петкавічах, па адной — у Дзяржынску і пасёлку Энергетыкаў і дзве крамы ў Фаніпалі. Зыходзячы з павышанага попыту, плануецца адкрыць краму і ў сталіцы.

Свой малочны тавар гаспадарка сама не перарабляе — усё накіроўваецца на прадпрыемствы сталіцы і Дзяржынскага раёна. Штодзень прадаецца каля 40 тон малака, 60% якога адпраўляецца на перапрацоўку класам «экстра».

Робатызаваная ферма Дзягільна — адзіная ў сельскай гаспадарцы прадпрыемства, дзе максімальна выключаны чалавечы фактар. Пра 320 кароў клапоцяцца чатыры роботы і два даглядчыкі жывёлы ў змену. Адзін робот «Астранаўт-4» можа абслугоўваць 50–60 жывёл. Ён выконвае ўсе работы: дакармливае, выдае канцэнтраты, аддзяляе дрэннае малако ад добрага, ніколі не падоіць нямытую карову або тую, у малацэ якой утрымліваецца антыбіётых. Частата даення залежыць ад сутачнага ўдою жывёлы і можа скласці і два разы, і чатыры.

Намеснік дырэктара па вытворчасці Дзмітрый СТАРАВОЙТАЎ і заатэхнік-селекцыянер Валянціна ЧАСНОУСКАЯ правяраюць якасць утрымання жывёлы.

ПРАЦА Ў СПАДЧЫНУ

Праз такое стаўленне да людзей у таварыстве ўжо склаліся свае працоўныя дынастыі. Самая вядомая з іх — сям'я Кадлубовічаў. Заслужаны работнік сельскай гаспадаркі Леанід Іванавіч Кадлубовіч — былы кіраўнік калгаса імя Дзяржынскага, адной з формаў існавання сённяшняга ААТ «Крутагор'е-Петкавічы». Менавіта ён пачынаў справу, адзначыў цяперашні кіраўнік. Тут працаваў трактарыстам родны брат Леаніда Іванавіча — Антон Іванавіч Кадлубовіч. Дваюрадны брат, Іосіф Іосіфавіч Ламака, быў брыгадзірам трактарнай брыгады. Працягваюць справу пляменніца былога старшыні Ала Антонаўна Кадлубовіч, якая прыйшла ў гаспадарку ў 1989 годзе і дагэтуль працуе бухгалтарам, нявестка Ларыса Мікалаеўна Кадлубовіч, якая больш за 20 гадоў у пасадзе спецыяліста па кадрах, і ўнучка Ганна Алегаўна Івановіч — эканаміст гаспадаркі.

Гісторыя яшчэ адной пра-

цоўнай сям'і пачалася ў 1963 годзе, калі на працу прыйшлі муж і жонка Эдуард Вікенцэвіч і Марыя Віктараўна Варэпай. Усё жыццё яны аддалі гаспадарцы і слылі сумленнымі працаўнікамі, пры гэтым выгадавалі чатырох дзяцей. Іх дачка Рамуальда Эдуардаўна Харлоўская, апэратар свінагаварнага комплексу, прыйшла на работу ў 1994-м. Яна маці трох дзяцей і таксама зарэкамендавала сябе як старанна і руплівы работнік. Яе муж, Іосіф Сямёнавіч Харлоўскі, працуе ў таварыстве вахцёрам.

Працуе ў гаспадарцы і трэцяе пакаленне дынастыі Рабека. Трактарыст Ціхан Антонавіч і даярка Кацярына Яфімаўна з 1987 года адпрацавалі ў калектыве ўсё жыццё. Кацярына Яфімаўна, дарэчы, пайшла на адпачынак толькі сёлета ў 66-гадовым узросце. Іх нявестка, Алена Сцяпанаўна Рабека, падхапіла справу сваякоў мужа і працуе апэратарам машынага даення. Дачка пары Рабека, Таццяна Ціханаўна Ча-

вура, прыйшла на працу адразу пасля вучылішча, была апэратарам машынага даення і лабарантам, цяпер — повар. Яе муж Ігар Генадзьевіч Чавура з 1989 года працуе трактарыстам, а сын, Арцём Ігаравіч Чавура, пасля арміі змяніў спецыяльнасць трактарыста на вадзіцеля.

За 10 гадоў склалася ў таварыстве і дынастыя Бурдовых. З 2006 года ў гаспадарку прыйшлі апэратарамі машынага даення Аляксандр Мікалаевіч і Раіса Аляксандраўна. У іх сям'і чацвёрта дзяцей. Дачка, Наталля Аляксандраўна Букетава, працягнула справу бацькоў і таксама стала апэратарам машынага даення (зараз яна ў водпуску па доглядзе дзіцяці). Яе муж Аляксандр Уладзіміравіч Букетаў — трактарыст і жывёлавод.

І гэта толькі частка імёнаў, якія ўмясціліся на паласе. Працавітых і адказных работнікаў, якія перадаюць справу ў спадчыну, у таварыстве значна больш.

Так лічыць Юрый ГІЗОЎСКІ, дырэктар філіяла «ММК-Агра» Мінскага мясакамбіната. Яго прадпрыемства і сапраўды ляціць уперадзе, збіраючы найлепшыя тэхналогіі. У гэтым годзе быў пабудаваны свінакомплекс, у наступным — да яго далучыцца камбикормавы завод. Дамагацца высокіх мэт вучыць ён і сваіх дзяцей. У гэтым філіяле яны працуюць усёй сям'ёй. Жонка Таццяна — вядучы спецыяліст аддзела кадраў, дачка Настасся — эканаміст, сын Дзмітрый — вадзіцель. Нам Юрый Іванавіч раскажаў, як дамагацца такіх поспехаў.

Юрый Гізоўскі ўжо 22 гады на працы, з іх палова — кіруючыя пасады. Ён скончыў Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт і спачатку застаўся працаваць у сваёй роднай вобласці, а праз некаторы час пераехаў у Мінскую. «ММК-Агра» — яго чацвёртае прадпрыемства. На Дзяржыншчыне Юрый Іванавіч з сям'ёй жыве ўжо амаль шэсць гадоў.

— Гэта цудоўны куток. Мне ёсць з чым параўнаць. Я працаваў у Лідскім, Ашмянскім і Мінскім раёнах. І Дзяржынскі развіваецца не проста хутка — у гаспадарках раёна робяць

Дырэктар філіяла «ММК-Агра» Дзяржынскага раёна Юрый ГІЗОЎСКІ.

ца ўнікальныя рэчы. Увесь гэты час мы працавалі над тым, каб наша прадпрыемства выйшла на належны ўзровень. З 2011—2012 года ішло навадзненне падачку, што цяпер дае та-

кі добры вынік. У Мінскай вобласці будаваліся два свінагадоўчыя комплексы. Наш здалі ў чэрвені 2016 года з захаваннем усіх тэрмінаў, — раскажаў Юрый Гізоўскі.

НАШ СКАРБ

Першая чарга будаўніцтва свінакомплексу была прадугледжана для пагалоўя ў 24 тысячы свінёў, другая дасць яшчэ столькі ж. Але «ММК-Агра» ўдасканаліў працэс і змога на гэтай тэрыторыі трымаць нават 70 тысяч! Запаўненне свінакомплексу ідзе памесячна, закупляючы жывёл на ўласныя сродкі. Зараз там толькі матачнае пагалоўе — «рабочыя» свінкі. З іх будзе запаўняцца свінакомплекс. Да канца 2017 года ён будзе працаваць на поўную магутнасць. Новае абсталяванне ўжо абкатана. Яго на прадпрыемства паставіла фірма з Галандыі, таму і станкі, і кармушкі, і сістэма клімат-кантролю вылучаюцца высокай якасцю. На прадпрыемстве праезджаў і замежны спецыяліст, каб перадаць вопыт, наладзіць тэхніку і дапамагчы супрацоўнікам. **Андрэй СЕМІЖОН, начальнік свінакомплексу,** раскажаў, хто зараз працуе на гэтым перадавым прадпрыемстве:

— У нас усе з навакольных вёсак — Данілавічы і Дабрыніна. Адзін чалавек з Дзяржынска. Мы імкнёмся даць працу мясцовым жыхарам і запрашаем найлепшых спецыялістаў. Наш урач з Брэста — яму далі тут жыллё. Калектыў невялікі — да 20 чалавек. Працэсы на нашым прадпрыемстве аўтаматызаваныя. Гэта зводзіць да мінімуму чалавечы фактар у вытворчасці, што паляпшае якасць і бялагічную бяспеку прадукцыі. Людзям, якія ў нас працуюць, нельга наведваць лес ці ездзіць у некаторыя краіны, каб мы былі ўпэўненыя ў здароўі нашага пагалоўя.

Высокія патрабаванні да кадраў акупацца сацыяльнымі гарантыямі. Згодна

з планам, калі прадпрыемства выйдзе на меркаваны паказчык, кожны супрацоўнік зможа штомесяц купляць восем кілаграмаў свінны па цане, ніжэйшай за мінімальную. Фактычна ён будзе аплачваць толькі налогі на прадукцыю.

Вядучы інжынер Віктар ЧЭРНІКАЎ раскажаў, які зараз працуе прадпрыемства:

— Мы з начальнікам працуем на комплексе з мая. Сумесна ўдзельнічалі ў завяршэнні будаўніцтва і прапаноўвалі свае ідэі, як бы мы хацелі, каб гэта ўсё працавала. Таму ў выніку падчас здачы аб'екта нам удалося ліквідаваць шмат хібаў. Тэхніка ў нас новая і даволі сур'ёзная. Зараз ідзе цыкл запаўнення. Будуецца камбикормавы завод, які будзе прадастаўляць сваю прадукцыю менавіта нам. Асабіста я прыйшоў на гэтую працу таму, што цікава: новая вытворчасць. Усе спецыяльнасці ў нас сумежныя. Электрык, напрыклад, ведае асновы рамонту сантэхнікі, наладжвання вытворчасці. Усе мы ўзаемазамежныя, таму і зарплата вышэйшая, чым у сярэднім па гаспадарцы. Гэта перспектыўная работа.

Дырэктар «ММК-Агра» справядліва адзначае, што ў Беларусі пабудаваны ўжо не адзін такі свінакомплекс. Але на гэтым, новым, сабраны найлепшыя тэхналогіі, якія ўжо добра зарэкамендавалі сябе ў Беларусі. «Самае галоўнае — па біялагічнай абароне ўсё прадугледжана, захаваны ўсе ветэрынарныя нормы», — падкрэсліў Юрый Гізоўскі. Адно з удасканаленняў — выкарыстанне для харчавання свінёў толькі грануляванага камбикорму, які прайшоў тэрмаапрацоўку.

ГАЛОЎНАЕ — ДА ПАСТАЎЛЕНАЙ

УСЁ ПАВОДЛЕ ПЛАНА

У 2012 годзе да «ММК-Агра» далучыўся «Крыён», каб забяспечыць комплекс збожжам. А зараз у іх будзе свой камбикормавы завод для свінакомплексу. Ён будзе стаяць побач, таму што вазіць сыравіну здалёк нявыгадна. Яго прадукцыйнасць — 10 тон у гадзіну. Зараз на яго месцы кіпіць работа! Ужо відаць, дзе будуць размешчаны розныя аб'екты. Усяго на месцы працуюць пяць арганізацый.

— Мы ўжо зрабілі фундамент пад сам завод і зараз працуем над падмуркамі пад сілас. Пабудавалі яшчэ кацельню, пажарна-помпавую станцыю. Вядуцца работы над пажарнымі рэзервуарамі. Усё паводле плана. Наша брыгада — 35 чалавек. Да новага года мы ўжо здадзім наш участак і справа будзе за пусканаладачымі работамі, — раскажаў прааб ПМК-190 Валерый ІГНАЦЬЕЎ.

У «ММК-Агра» ўжо пабудаваны зерне-сушыльны комплекс, які можа захоўваць 12 тысяч тон збожжа. Такім чынам забяспечаны таварны ланцужок: збожжа прывезлі, прасушылі, аддалі ў сховішча, потым — на камбикормавы завод. Там прыгатавалі камбикорм і адправілі на свінакомплекс і фермы.

Юрый Гізоўскі раскажае, што яго прадпрыемства ўключана ў праграму будаўніцтва малочнатаварнага комплексу ў вёсцы Ляхавічы. Гэта будзе аналаг знакамітых фермаў «Тры сямёркі» на Гродзеншчыне. У гэтым годзе плануецца зрабіць два кароўнікі. «Паралельна мы ўключаны ў праграму будаўніцтва ў вёсцы 12-кватэрнага жылога дома, — дадае Юрый Іванавіч. — Гэта азначае развіццё нашага прадпрыемства».

Арцём ВІННІК, намеснік дырэктара па вытворчасці, дэманструе сучасныя галандскія даільныя апараты.

БЛІЖЭЙ ДА ЛЮДЗЕЙ

Іншым напрамкам работы філіяла «ММК-Агра» Мінскага мясакамбіната з'яўляецца малочная вытворчасць. У планах МТФ «Данілавічы» за гэты год павялічыць пагалоўе кароў да 447 асобін, удой — да 7910,4 літра з каровы. **Тэхнік па штучным асеманенні буйной рагатай жывёлы Вера ДРАЗДОВА** гаворыць, што праца цяжкая, але ўжо звыклая.

— Душа баліць за ўсё: і за каровак, і за цялят. Раз у год мы збіраемся ў раёне на вучобу. Праходзім стажыроўку і здаём экзамен. На конкурсе асеманатараў я ўвайшла ў дзясятку найлепшых у Дзяржынскім раёне. У нас на ўсіх прафесійных конкурсах у раёне ўдзельнічаюць па некалькі чалавек з прадпрыемства.

Усяго ў «ММК-Агра» шэсць малочна-таварных ферм. Вытворчасць сканцэнтравана ў двух месцах Дзяржынскага раёна — паміж імі 35 кіламетраў. Гэта тэрыторыя ахоплівае 22 вёскі. **Намеснік дырэктара Арцём ВІННІК** раскажае, як прымаюць прадукцыю за межамі краіны:

— На экспарт у нас ідзе толькі перапрацаваная сыравіна. Напрыклад, каўбасы. Збожжа і малака прадаём у Беларусі. На цяперашні момант праз тое, што ў Расіі харчовае эмбарга, нам прапаноўваць вазіць сваё малако і ў Магілёўскую вобласць. Гэта выгадна. Даюць добрую цану. Сёння размова ідзе пра нарошчванне вытворчасці. Гэта добрыя перспектывы і для супрацоўнікаў. Я трапіў на «ММК-Агра» па размеркаванні і праз пэўны час мне прапанавалі пасаду намесніка дырэктара. Іншыя не рвуцца ў сельскую гаспа-

дарку, бо баяцца, што тут работы шмат, можна сказаць, у нас ненармаваны год. Але ў «ММК-Агра» ўмовы добрыя, таму я вырашыў застацца. Ды і калектыў у нас выдатны — шмат маладых людзей.

— На прадпрыемстве сёння дэфіцыт кадраў няма, наадварот ідзе адбор найлепшых, — пагаджаецца дырэктар. — Сёння галоўнае — рабіць якасную прадукцыю. Здаецца, форс-мажор — ніхто не думае, што ў лістападзе будзе ляжаць снег. Уся краіна трапіла ў такую сітуацыю. Але гэта ніяк не павінна адлюстравана на якасці нашай прадукцыі. Лічу, што сёння ў сельскай гаспадарцы рабіць дрэнна нельга. За ўсе форс-мажоры адказвае кіраўнік.

У нас даволі шмат маладых спецыялістаў. Але і спачатку трэба навучыць. Калі ў чалавека ёсць жаданне, то ён хутка гэта здолее. Сёння ўжо людзям на вёсцы таксама патрэбен нармаваны дзень. Не хочацца заганяць іх у кабалу. Зараз ёсць каму працаваць і ў механізацыі, і ў жывёлагадоўлі. У нас ёсць умовы і для таго, каб забяспечыць супрацоўніка жыллем і, калі патрэбна, даць службовую машыну. Калі дзесьці гадоў чалавек адпрацаваў на прадпрыемстве, ён мае права выкупу ва ўласнасць жылля. Сёння ў нас няма такіх, хто мае пільную патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў. Ёсць інтэрнат на 26 койка-месцаў. Да кожнага свята ў нас прадугледжана заахвочванне прадуктовым наборам і прэміяй. Таксама прапаноўваем пуцёўкі на адпачынак, — дадае Юрый Гізоўскі.

Начальнік свінацэнтраванага комплексу Андрэй СЕМІЖОН і вядучы інжынер Віктар ЧЭРНІКАЎ.

СМЕЛА ІСЦІ МЭТЫ

Высокія
папрабаванні
да кадраў акупацця
сацыяльнымі
гарантыямі.

Галоўны бухгалтар Лідзія САВАШЫНСКАЯ і супрацоўнікі бухгалтэрыі: Кацярына СКАВАРОДКА, Кацярына ШЛЁМЕНКА, Аксана БАРАВІКОВА, Ірына БЯРЫДЗЭ, Анастасія КЛІМОВІЧ і Таццяна ВОТЧАЛ.

ПРА НАДЗЁННАЕ

— Калі ў прадпрыемства ёсць свабодныя грошы — значыць, яно будзе жыць, — лічыць дырэктар філіяла Юрый Гізоўскі. — Мы ў гэтым годзе вырабілі прадукцыі не менш, чым у мінулым, у супастаўных цэнах. Але сёння патрэбна не толькі колькасць, але і якасць. Інакш, здаецца, вырабіў шмат, а нікому не трэба. Калі ўвесну ўлезеш у даўгі і крэдыты, можна восенню застацца без грошай. Нас пусцілі ў вольнае плаванне — і ў гэтым сезоне ў нас не было ніякіх крэдытаў. Мы вырабляем прадукцыю, прадаём і за гэта купляем тое, што нам патрэбна. Толькі за свой кошт. Усё ж такі ў сельскай гаспадарцы адзін працаўнік мала што можа. Трэба наладжваць сувязі, мабыць, рабіць холдынгі, як на Віцебшчыне. Каб вырабленае малако зараз жа ішло на перапрацоўку. Каб лабараторыі працавалі па адных стандартах. А над гэтай усёй сістэмай павінен сядзець чыноўнік, які б сачыў і за вёскамі, і за вытворчасцю, і ставіўся да сваёй працы з душой. У мяне два прадпрыемствы аб'ядналіся — усё роўна тыя, хто працаваў на «ММК-Агра» ці на «Крыёне», кажуць, гэта маё, а гэта ваша. Але я так не магу гаварыць! Я да іх прыязджаю — у мяне душа баліць і за тую ферму, і за гэтае поле.

Калі пачынаецца сезон — усе працуюць амаль без выхадных. Гэта з сакавіка па лістапад. Сеем, корм рыхтуем, збожжа ўбіраем. Але так ужо не павінна быць. Калі збор ураджаю, згодзен. Але сацыяль-

ная сфера — галоўная, таму мы ствараем добрыя ўмовы для нашых супрацоўнікаў і нядзеля — абавязковы выхадны дзень. У нас практычна ўсе жыхары ў прыватным падворку жывуць. Добра, тут пяцікіламетровая біялагічная абарона свінакомплексу. Але кожны мае сваю гаспадарку, якую таксама трэба даглядаць.

Раней людзі ішлі за вялікі рубель. Зараз мы таксама трымаем заробкі на годным узроўні. Цяпер такі цікавы час наступіў: трэба прадугледзіць усё. Я сам раблю разнарадку, пралічваю. Але ў сельскай гаспадарцы не ўсё залежыць ад кіраўніка, таму мы ўважлівыя да тых, з кім працуем. Я рады, што настаў такі час. Дурня строіць не будзеш, трэба гэта разумець. А яшчэ галоўнае — кантроль на месцы на ўсіх аб'ектах. Сёння самая цяжкая галіна — жывёлагадоўля. Трошкі не дарабіў — прадукцыя ўпала, выручка ўпала. Калі падыходзіць да работы з розумам, я лічу, сёння можны вывесці сельскую гаспадарку на новы ўзровень. У тых прадпрыемствах, якія маюць жывёлагадоўлю, раслінаводства і перапрацоўку, ёсць вялікая перспектыва. Будучыня за шматтаварнай вытворчасцю. Можна рэгуляваць сваю дзейнасць у залежнасці ад таго, што вырабляць прыбыткава. У нас на Дзяржыншчыне, што мне падабаецца, добрая канкурэнцыя: горш працаваць не можаш — толькі лепш. І галоўнае — не баяцца цяжкасцей і смела ісці да пастаўленай мэты.

УНП 601076262

На будоўлі камбікормавага завода.

У бізнес — са школьнай парты

У Дзяржынскім раёне паспяхова працуюць школьныя бізнес-кампаніі. Тут дзеці засвойваюць выпуск тавараў, менеджмент і маркетынг у рэальных эканамічных умовах. А падчас асенніх канікул яны ладзяць на мясцовым рынку кірмашы-продажы, дзе прапануюць свае вырабы, сельскагаспадарчую прадукцыю: моркву, бульбу, цыбулю, яблыкі, грушы, вырашчаныя на школьных участках. Прычым, самі робяць калькуляцыю, устаўляюць на іх цэны. І людзі з задавальненнем набываюць дары саду і агарода. Па-першае, яны экалагічна чыстыя, па другое — таннейшыя, чым у крамах. Частка прыбытку ад рэалізацыі прадукцыі ідзе на зарплату юным вытворцам.

Весела і ажыўлена прайшоў і сёлетні кірмаш, у якім удзельнічалі 26 сярэдніх школ, гімназій, вучэбна-вытворчыя камбінаты, Цэнтр творчасці дзяцей і моладзі, экалага-біялагічны Цэнтр.

Вынікі падводзіліся ў канцы дня. Пры гэтым уліваліся не толькі атрыманы прыбытак, але і адзнакі журы за афармленне гандлёвага месца, творчыя прэзентацыі і якасць прадукцыі.

Найбольш за сваю сельскагаспадарчую на гэты раз выручылі юныя бізнесмены з гімназіі г. Дзяржынска, Чарнікоўшчынскага вучэбна-вытворчага камбіната, якія вырошцілі багаты ўраджай. Тут даволі вялікі прышкольны ўчастак, сад. Дзеці нарыхтавалі дастаткова гародніны і садавіны для сваёй сталавай, а лішкі прадалі. Напрыклад, адгрузілі сёлета грушы і яблыкі гімназіі горада Дзяржынска. Іх прадукцыя на кірмашы разыходзілася як гарачыя піражкі.

Разам з тым, як лічаць педагогі, установы адукацыі — гэта не гандлёвыя прадпрыемствы. Найпершая мэта кірмашу — не прыбытак, а вопыт, які набываюць вучні і які спатрэбіцца ў будучым, дапаможа адкрыць сваю справу, навучыць зарабляць грошы і забяспечваць сябе і свае сем'і ўсім неабходным.

«Хуткая дапамога» для навакольнага асяроддзя

У сярэдняй школе №4 горада Дзяржынска дзяцей вучаць ашчадна адносіцца да прыродных рэсурсаў

Мадэрнізацыя гэтай адукацыйнай установы праведзена па праекце ПРААН за кошт Еўрасаюза і раённага бюджэту. Тут выкарыстаны сучасныя тэхналогіі, якія дазваляюць скараціць спажыванне энергіі ў 2 разы. На даху будынка ўладкаваны сонечныя калектары, утылізатары цяпла для падагрэву вонкавага паветра, уцеplены сцены і дах, аконныя рамы заменены на двухкамерныя шклопакеты, а лямпачкі напальвання — на энергазберагальныя. На кухні ўстаноўлена новае тэхналагічнае абсталяванне, за абагравальнымі прыборамі зманціраваны цеплаадбівальныя экраны.

Разам з тэхнічным бокам не менш важны і адукацыйны аспект. Дзеці і падлеткі будуць ведаць, як эканоміць энергарэсурсы, берагчы навакольнае асяроддзе. А навучаць іх гэтаму педагогі, для якіх арганізавалі тэматычныя семінары. Настаўнікі ў сваю чаргу падзяляцца сваімі ведамі і вопытам з калегамі, а таксама будуць укараняць заняткі па энергаэфектыўнасці ў вучэбны працэс. Разам з вучнямі яны арганізуюць таксама акцыі для бацькоў і мясцовых жыхароў.

У межах праекта распрацавана канцэпцыя «Хуткай энергетычнай дапамогі». Праз выкарыстанне відэаролікаў, коміксаў, кніг-малювак у даступнай форме яна тлумачыць сутнасць тэхналогій, паказвае перавагі выкарыстання ўзнаўляльных крыніц энергіі.

Усяго ў Беларусі рэалізаваны 4 такія пілотныя праекты. Акрамя школы ў Дзяржынску ў яго ўвайшлі яслі-сад №45 у Гродне, яслі-сад у Ашмянах і Віцебскі прафесіянальна-тэхнічны каледж машынабудавання імя Шмырова.

Папярэдне праводзіўся аўдыт будынкаў, для кожнага з іх распрацоўваўся свой комплекс мерапрыемстваў. Напрыклад, для школы не спатрэбілася вялікая колькасць сонечных электродыяў, паколькі летам дзеці знаходзяцца на канікулах. А вось у Ашмянскім дзіцячым садзе іх шмат, паколькі тут ёсць басейн, які функцыянуе за кошт энергіі сонца.

КАНЧАТКОВЫ ВЫНІК — ДАДАТКОВЫ ПРЫБЫТАК

Філіял «Пяцігор'е» адкрытага акцыянернага таварыства «Агракамбінат «Дзяржынскі» створаны ў выніку пераўтварэння калгаса імя Леніна ў сельскагаспадарчы вытворчы кааператыў «Пяцігор'е». Затым гаспадарка была далучана да ААТ «Дзяржынская бройлерная фабрыка» і перайменавана ў сельскагаспадарчае падраздзяленне агракамбіната «Дзяржынскі», пазней рэарганізавана ў філіял гэтага камбіната.

«Пяцігор'е» — найбуйнейшая сельгасарганізацыя ў Дзяржынскім раёне, якая займае 80 квадратных кіламетраў. Асноўны напрамак дзейнасці — атрыманне малака і мяса. За кошт продажу прадукцыі прадпрыемства мае прыбытак. Разам з тым філіял з'яўляецца найбуйнейшым вытворцам збожжа, якое пасля адпаведнай перапрацоўкі выкарыстоўваецца на корм для птушкі. І такім чынам уносіць сваю долю ў зніжэнне сабекошту прадукцыі бройлернай фабрыкі. А збожжавымі культура-

На гэта робяць ухл у філіяле «Пяцігор'е» ААТ «Агракамбінат «Дзяржынскі»

па мясе — 108,7%, у раслінаводстве — 115,4%. Валавы надой малака — 10 532 тоны, што больш на 710 тон, чым летась. На кожную карову надоена больш за 6,9 тыс. літраў малака. Прырост атрымалі за кошт павелічэння колькасці дойнага статка. Таварнасць малака — 96,6%, 80% яго здадзена на перапрацоўчыя прадпрыемствы экстра-класам. Валавая прывага жывёлы — 180 тон: на 63 тоны больш да мінулага года. Сярэднясутачная прывага маладняку за 10 месяцаў — 670 грамаў. Словам, спрацавалі па ўсіх паказчыках лепш, чым летась. Удалося гэтага дасягнуць за кошт арганізацыі працы, якаснай кармавой базы. Было нарыхтавана 14 тыс. 47 тон сенажу, плюс 2 тыс. тон да 2015-га. Нарыхтавалі сіласу з кукурузы 28 тыс. тон. Гэта дазволіць і ў наступным годзе прыбаўляць у вытворчасці прадукцыі жывёлагадоўлі. У раслінаводстве атрымана 11,7 тыс. тон збожжа ў свірнавай вазе пры ўраджайнасці 60 цэнтнераў з гектара, а таксама 2 тыс. 70 тон рапсу ў свірнавай вазе (ураджайнасць 32,9 цэнтнера з гектара). Мяркуем сабраць каля 8 тыс. тон збожжа кукурузы ў свірнавай вазе (ураджайнасць 80 ц/га). Вынік — на 2 тыс. тон больш, чым летась.

Паважаныя аграрыі! Дарагія працаўнікі сельскай гаспадаркі!

Ад усяго сэрца віншую вас з прафесійным святам! Жадаю вам, прысвяціўшы сваё жыццё роднай зямлі, працаваць гэтак жа ўпарта, самазабыўна, не апускаючы рук, і шчыра радавацца вынікам сваёй працы, як радуемся ім мы. Няхай вашы намаганні ўвянчаюцца ўражальнымі пладамі, няхай засухі і ліўні мінаюць вашы ўгоддзі, а ўраджай перавышае вашы самыя смелыя задумы. Дзякуй вам за нялёгкую працу, патрэбную нам усім. З Днём работніка сельскай гаспадаркі!

Дырэктар філіяла «Пяцігор'е»
ААТ «Агракамбінат «Дзяржынскі»
Пётр ЯРЫЖАНЕЦ.

Рапс, жыта, ячмень, трыцікале, кукуруза — уборка гэтых культур у гаспадарцы праведзена якасна і своєчасова. Плённа працавалі на палетках перадавыя камбайнеры Віталь ЛАСІЦКІ і Аляксандр ТРЭШЧАНКА.

мі ў «Пяцігор'і» занята больш, чым 2200 гектараў. Гэта самая вялікая плошча ў раёне.

Узначальвае гаспадарку Пётр Ярыжанец. Пётр Пятровіч — чалавек справы, шмат гаварыць і хваліцца поспехамі не любіць. Пра сваю гаспадарку расказвае стрымана — толькі лічбы і факты:

— За 10 месяцаў рост валавой прадукцыі склаў 111,8%, у тым ліку па малаку — 107,2%,

Галоўнае для кіраўніка — зрабіць сельгасарганізацыю яшчэ больш моцнай, паспяховай. Чым большы прыбытак — тым мацнейшая гаспадарка, а значыць, і дабрабыт людзей, што тут працуюць.

У філіяле ўхл робяць на тое, каб атрымаць якаснае збожжа.

— Жніво пачынаецца 1 ліпеня. Спачатку ўбіраем рапс, затым па чарзе — каласавыя і кукурузу. Па сутнасці тры сушыльныя комплексы пачынаюць працаваць з 5 ліпеня бесперапынна. Раслінаводства пабудавана так, каб максімальна загрузіць людзей, тэхніку. Усё накіравана на канчатковы вынік — прыбытак, — кажа дырэктар.

Стратэгія поспеху ва ўборачнай кампаніі — у правільнай расстаноўцы кадраў і прадуманай арганізацыі вытворчых працэсаў. А 6-й раніцы галоўныя спецыялісты збіраюцца на планёрку, а ў 7 кожны з іх ужо на рабочым месцы. Асабліва ўвага — уборачнаму канвееру. Аб тым, што ён працуе без збояў, сведчаць вынікі. Гаспадарка па колькасці валавога збожжа ў раёне ў лідарах.

Галоўнае для кіраўніка — зрабіць сельгасарганізацыю яшчэ больш моцнай, паспяховай. Чым большы прыбытак — тым мацнейшая гаспадарка, а значыць, і дабрабыт людзей, што тут працуюць. Менавіта гэтым мэтам і падпарадкавана вытворчая дзейнасць Пятра

Ярыжанца. На працягу многіх гадоў гаспадарка не стаіць на месцы, расце, развіваецца. Сваю дзейнасць Пётр Ярыжанец пачаў з пераўзбраення малочнатаварнага комплексу. Якаснае малако — гэта дадатковыя грошы, а значыць, магчымаць набываць запчасткі, паліва для тэхнікі, насенне і ўгнаенні на палі, умацоўваць матэрыяльна-тэхнічную базу, павышаць заробточную плату. Для гэтага шмат зроблена: пабудаваны смяжыныя ямы на 36 тыс. тон корму, рэканструяваны памяшканні на 400 галоў жывёлы. Узведзены памяшканні для беспрывязнога ўтрымання на 300 цялят, а таксама два цялятнікі для маладняку 60-дзённага ўзросту, рэканструявана 10 памяшканняў для буйной рагатай жывёлы, устаноўлены дзве новыя даільныя залы «Вестфалія». Кожны год у гаспадарцы з'яўляюцца новыя аб'екты. Не

лака на карову. Галоўныя спецыялісты і спецыялісты сярэдняга звяна — кожны на сваім месцы: аграном Аляксандр Жолуд, начальнік цэха жывёлагадоўлі Святлана Губарава, а таксама шмат іншых. Здароўя ўсім, дабрабыту, каб нашы людзі з радасцю ішлі на работу і вярталіся дадому, жылі ў дастатку, гадавалі дзяцей і ўнукаў, — зычыць сваім працаўнікам кіраўнік.

Спраўды, у філіяле склаўся моцны і стабільны калектыў. Як адзначыў Пётр Пятровіч, коней на пераправе не мяняюць: «Канешне, каго кіраўніцтва вобласці, раёна палічыла дастойным, тыя ўзначалілі іншыя прадпрыемствы і сёння паспяхова працуюць, а іх месца занялі нашы, дамашчыныя спецыялісты». Цікавы лёс у галоўнага бухгалтара гаспадаркі Жанны Клімавай. Жанна

Механізатары Сяргей КУЗМІЧ і Аляксандр ДЗЯДЗЮЛЯ выдатна працавалі на асеннім ворыве.

выключэнне і сёлетні год: узведзены дзве смяжыныя траншэі ёмістасцю па 2 тыс. тон корму кожная, вядзецца будаўніцтва фермы на 300 кароў. А гэта дае падставу ў наступным годзе прырасці малаком. Летась увялі ферму на 400 дойнай кароў.

— Галоўны наш набытак — людзі. Сёння ў гаспадарцы працуе 156 чалавек. Пра кожнага з іх магу сказаць, што яны выдатныя працаўнікі, унікальныя ў сваёй прафесіі, як жывёлаводы, так і даяркі, механізатары, спецыялісты. Усім дзякуй за тое, што яны робяць. Напярэдадні прафесійнага свята — Дня работніка сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці — многія з іх будуць удастоены ўзнагарод і ў раёне, і ў вобласці за высокія паказчыкі. Неаднойчы займаў перадавыя месцы сярод камбайнераў Віталь Ласіцкі. А ў 2011 і 2012 гадах быў адпаведна першым і другім сярод камбайнавых экіпажаў на абласных «Дажынках». Аляксандр Трэшчанка, Павел Аніскевіч, Аляксандр Дзярыба, Сяргей Новік, Васіль Яцэнка таксама працавалі самааддачна на жніве. Механізатары Міхаіл Казачок, Уладзімір Цішкоў, Андрэй Досін зааралі тысячы гектараў ворыва. Вадзіцелі Уладзімір Раўтовіч, Фёдар Шаўчэнка, Вадзім Ключэўскі паказвалі добрыя вынікі на адвозцы зерня ад камбайнаў. Ала Філіпенка, Алена Залуцкая, Марына Баравік надаілі па 8-9 тыс. літраў ма-

Аляксандраўна больш як 20 гадоў пражыла ў сталіцы, выгадала дзяцей. Але жанчына вярнулася ў родную вёску Кляноўку, якая месціцца на тэрыторыі філіяла, каб даглядаць маці. Ды так і засталася на малой Радзіме, каколькі тут знайшлася работа. Пётр Ярыжанец запрасіў яе на пасаду галоўнага бухгалтара. Цяпер спецыяліст перадае свой багаты вопыт маладым. Нядаўна галоўным эканамістам у «Пяцігор'е» прыйшла Кацярына Касцюк. Малады спецыяліст атрымала новую кватэру. Летась тут пабудавалі жылы дом на 12 кватэр.

— На цэнтральнай сядзібе і іншых населеных пунктах філіяла кіраўніцтва гаспадаркі і самі людзі падтрымліваюць парадак. Для моладзі працуе спартыўная зала, ёсць усё неабходнае для камфортнага жыцця: аптэка, крама, Дом культуры.

Як прызнаўся дырэктар, канешне, без праблем не бывае. Яны ёсць ва ўсіх. Але Пётр Пятровіч іх пераадоўвае. Здраецца, прадпрыемствы перапрацоўкі затрымліваюць разлікі за пастаўленую прадукцыю. Бясспрэчна, сродкі на рахунку ў філіяла ёсць: атрыманы мільярды рублёў чыстага прыбытку ў недамінаваных цэнах. Аднак адтэрміноўка плацяжоў уплывае на абаротны капітал.

УНП 601059786

Яны працуюць у розных службах кіраўніцтва гаспадаркай: інспектар па кадрах Ала НІЛАВА, бухгалтар Дар'я ПЛЯСУН, спецыяліст па арганізацыі закупак Ганна МІЛАШЭЎСКАЯ, бухгалтары Святлана ЗУЕВА, Валерыя КАСПЯРОВІЧ, Вольга САУЧЫЦ, Аксана АНІКІЕНКА, галоўны бухгалтар Жанна КЛІМАВА, галоўны эканаміст Кацярына КАСЦЮК.

Матэрыялы выпуску падрыхтавалі Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ, Надзея АНІСОВІЧ, Алена ДАЎЖАНОК. Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА і Сяргея НІКАНОВІЧА.

■ **Сцэнічная прастора**

«**Прэміяльны» тыдзень**

Вызначаем лепшыя спектаклі айчынных тэатраў

Дзеля гэтага, прынамсі, праводзіцца IV Рэспубліканскі конкурс «Нацыянальная тэатральная прэмія».

Адборачная камісія склала шорт-ліст намінантаў у розных катэгорыях тэатральнага мастацтва, цяпер усе спектаклі, якія прэтэндуюць на высокія адзнакі, пакажуць у сталіцы. За тыдзень з 21 па 26 лістапада пройдзе заключны этап, калі журы вызначыць пераможцаў. Лепшыя спектаклі назаўдзень 27 лістапада падчас урачыстасцей у Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Янкі Купалы.

Але чым каштоўны гэты тыдзень: ёсць магчымасць у кожнага аматара тэатра вызначыць сваіх фаварытаў і параўнаць уласны густ з рашэннем журы (калі меркаваць паводле мінулых конкурсаў, гэта бывае даволі цікава!). Тыдзень патрабуе «марафонскай» цярпліваці і рашучасці, каб прайсці ўвесь выніковы этап: трэба прагледзець больш за 20 пастановак. Праўда, можна выбраць сярод чатырох катэгорый тэатра: драматычны, музычны (а тут і опера, і балет, і музычныя спектаклі), пастаноўкі тэатра лялек і спектаклі для дзяцей і юнацтва. Паколькі конкурс «Нацыянальная тэатральная прэмія» праводзіцца раз на два гады, то многія пастаноўкі ўжо вядомыя глядачу, некаторыя прэміеры мелі шырокі рэзанс, асобныя сталі тэатральнымі адкрыццямі за апошні час, у тым ліку адзначана іх роля ў развіцці беларускай драматургіі (што з'яўляецца асаблівым клопатам прэміі). Тым цікавей будзе потым асэнсоўваць выбар журы ў намінацыі «лепшы спектакль», асабліва сёлета, калі няма асобнай адзнакі за рэжысёрскую работу. Затое мы даведаемся, хто з мецэнатаў у нашай краіне захапляецца тэатрам да такой ступені, што гатовы яго падтрымліваць фінансава. Ёсць намінацыі за «лепшую жаночую» і «лепшую мужчынскую ролю» (для розных катэгорый тэатра). І асабліва чаканая ўзнагарода — за ўклад у развіццё тэатральнага мастацтва Беларусі.

Ларыса ЦІМОШЫК

■ **Фотафакт**

У 10 сталічных кавярнях з'явіліся скрынкі для букросінгу

ПАЧЫТАЕМ?

Іх усталёўка і напўненне кнігамі адбываецца ў межах праекта movabox, арганізаванага кампаніяй velcom дзеля папулярызацыі сучаснай беларускай літаратуры.

Кнігі Людмілы Рублеўскай пра адважнага Пранціша Вырвіча і яго мудрага сябра Баўтрамея Лёдніка, «Сечка» Андрэя Федарэнкі, замалёўкі Адама Глобуса, сабраныя пад вокладкай «Партрэтаў», «Паўночны вецер для спелых пладоў» Юры Станкевіча і дапаможнік для тых, хто хоча паглыбіць сваё веданне беларускай мовы — вось такі асартымент кніг пакуль што прапануецца для ўдзельнікаў праекта і патэнцыйных чытачоў сучаснай беларускай літаратуры. Арганізатары абяцаюць, што час ад часу палічкі будуць папаўняцца новымі выданнямі.

Хутка да праекта movabox далучацца і абласныя цэнтры. Тут таксама будуць размешчаныя 10 жоўтых скрынак для букросінгу.

Нагадаем таксама, што на сайце movabox.by можна прайсці тэст, прысвечаны кнізе Людмілы Рублеўскай «Авантуры студыёзуса Вырвіча», і выйграць скрынку, поўную чароўных артэфактаў з гэтага рамана.

Марына ВЕСЯЛУХА, vesialuha@zviazda.by

■ **Не абмініце**

26 лістапада Маскоўскі дзяржаўны тэатр «Рускі балет» упершыню ў Беларусі ўдзельнічае ў паказах балета «Шчаўкунок», а ўвечары — «Лебядзінае возера».

Абодва балеты былі ўпершыню пастаўлены ў Санкт-Пецярбургу на сцэне Марыінскага тэатра ў канцы XIX стагоддзя, адпаведна ў 1892-м і 1895-м. Яны да гэтага часу не страцілі сваёй актуальнасці і папулярнасці, упрыгожваюць рэпертуар многіх тэатраў, у тым ліку і Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь. На гэты раз публіка пазнаёміцца з цалкам новай арыгінальнай пастаноўкай балетмайстра і харэографа Вячаслава Гардзева.

Звяртаючыся да пастаноўкі вядомага Марыуса Петыпа, гэты

таленавіты майстар узнаўляе ўнікальную інтэрпрэтацыю класічных шэдэўраў. А выкананне артыстамі Маскоўскага дзяржаўнага тэатра «Рускі балет» спектакляў, адроджаных В. Гардзевым, з'яўляецца паказчыкам танцавальнага майстэрства найвышэйшага ўзроўню.

Маскоўскі дзяржаўны тэатр «Рускі балет» вырас з невялікага ансамбля і быў створаны Вячаславам Гардзевым у Маскве ў 1989 годзе. Знаўцы і аматары балета памятаюць бліскучыя выступленні В. Гардзева ў Вялікім тэатры ў загалюных партыях балетаў «Жызэль» А. Адана, «Папялушка» С. Пракоф'ева, «Спартак» А. Хачатурана, «Дон Кіхот» Л. Мінкуса, «Спячая прыгажуня», «Шчаўкунок», «Лебядзінае возера» і іншых. Цяжка пералічыць усе яго ганаровыя

званні і тытулы: народны артыст СССР, прафесар, «Рыцар балета», уладальнік прызоў Морыса Бежара, «Лепшы харэограф года», «Балетны ікар» і многія іншыя.

У труп тэатра працуе больш за сотню чалавек, сярод якіх: Мая Іванова, Святлана Усцюжанінава, Алена Асокіна, Максім Фамін, Антон Гейкер, Дзімітрый Працэнка, а таксама таленавітыя выпускнікі харэаграфічных вучылішчаў Масквы, Санкт-Пецярбурга, Пермі, Уфы, Новасібірска. Дзякуючы бліскучым спектаклям і майстэрству артыстаў тэатр заваяваў сусветнае прызнанне.

У рэпертуары тэатра мноства спектакляў, але для выступлення ў Мінску выбраны два чароўныя балеты, якія створаюць у беларускай публіцы выдатны настрой і набліжаюць яе да калядных і навагодніх свят.

«Шчаўкунок» — мудрая казка, якую любяць і дарослыя, і дзеці. Гэта апавесць пра зараджэнне першага каханна і адкрыццё незвычайных перажыванняў. Балет «Лебядзінае возера» — гэта гісторыя пра вечнае каханне, здраду, добро і зло.

Знамянальна і вельмі каштоўна тое, што абодва спектаклі пройдуць пад «жывы» гук у суправаджэнні Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра Рэспублікі Беларусь. За дырыжорскім пультам будзе маэстра Аркадзь Берын. Урадзец Беларусі, А. Берын атрымаў адукацыю ў Маскоўскай, Мінскай і Санкт-Пецярбургскай кансерваторыях. Сёння ён жыве і працуе ў Германіі, часта выступае ў Мінску.

Элеанора СКУРАТАВА

■ **Помніцца**

«**АБЯЦАЮ, ШТО ЁСЁ АСІЛЮ Я...**»

Гэтымі днямі ёй магло б споўніцца 68. Паэтка, якая доўгія гады нават пасля смерці застаецца ў ліку самых таленавітых жанчын у беларускай літаратуры. Яе любяць, помняць, яе вершы чытаюць і перачытваюць, вывучаюць. Трагічная і разам з тым надзвычай светлая постаць Яўгеніі ЯНІШЧЫЦ назаўсёды будзе зіхацець яркай зоркай на небасхіле беларускай паэзіі, жыць у сваіх кнігах і ў памяці сучаснікаў. Выключна для «Звязды» сваімі ўспамінамі пра першую сустрэчу з паэткай, тады яшчэ зусім маладою дзяўчынай, падзяліўся Сяргей ПАНІЗНІК.

ДАРОГА ДА ЖЭНІ ЯНІШЧЫЦ

У канцы лета 1965 года закончылася мая журналісцкая практыка ў газеце 120-й гвардзейскай Рагачоўскай дывізіі ва Уручы. Узгадаю, што сяржант гэтай дывізіі ў жніўні 1963 года стаў у Львове курсантам факультэта журналістыкі Вышэйшага ваенна-палітычнага вучылішча СА і ВМФ. Яшчэ вясной 1965 года ўдалося выпрасіцца на стажыроўку ў «родную» мне дывізію, а праўдзе — нацешыцца радзімай. У Львоў вырашыў вяртацца праз Баранавічы, каб потым на патрэбнай развілцы накіравацца ў бок Пінска. А на Ясельдзе знайсці Жэню Янішчыц. Зацікавілі першыя публікацыі яе вершаў у рэспубліканскім друку, захацелася ўбачыць гэтага самародка. Як усё адбывалася больш за паўсотню гадоў таму, расшыфроўваю зярняткі радкоў з курсанцкай «захаляўнай» кніжкі.

Дзень першы

У Баранавічах — непаразуменне. На галоўнай станцыі — «Палескай» — цягнік не спыніўся. Завезлі на «Цэнтральную». Адтуль аўтобусам вярнуўся назад. За Баранавічамі сеў на грузавічок і наехаў да Ляхавіч. Калі праязджаў Шчару, то па абодва бакі было добра бачна, як чарнеюць байніцамі доты. Хлопец-шафёр гаворыць, што тут у часы Першай сусветнай вайны тры гады фронт стаяў. На маім працяглым шляху вёска Свяціца — апошняя з населеных пунктаў па дарозе ад Ляхавіч да Пінска. Мяне зацікавіла тая Свяціца вось чаму. У Львоўскім музеі ўкраінскага мастацтва паказалі Біблію Скарыны, мноства беларускіх старадрукаў, якія набыў у свой час Іларыён Свянціцкі, стварыўшы тым самым «Беларускі аддзел».

Першапачатковае прозвішча яго — Свяціцкі. Бацька Сямён Свяціцкі служыў святаром. І была згадка, што продкі яго — з ваколіц Выганаўскага возера, якое мела ў XIX ст. назву Свяціца. А тут мне напаткалася вёска Свяціца — даўняе ўладанне Радзівілаў.

У Ліпску мяне высадзілі. Сем кіламетраў да Тухавіч ішоў па лесе. У вёсцы дазволілі пераначаваць на гарышчы. Развітаўся з гаспадарыняй хаты і маці дзетак Зінай Пацукевіч. Пачалася новая дарога.

Дзень другі

І вось я сяджу ў рыбацкай халупе. Хлопчы пакарміў мяне. Мы пакупаліся ў канале Агінскага. Маторная лодка павязе мяне бліжэй да веча. Прышоў час гатаваць

Жэня ЯНІШЧЫЦ на беразе рэчкі Ясельды. Жнівень 1965 г.

Фота Сяргея ПАНІЗНІКА

перакус. Я начысціў бульбы. «А яшчэ будзе суп з гарохам», — кажа мой кармілец.

Маторкай я праехаў 10 кіламетраў. Далей канал перасох. А да Целяханаў, мне казалі, дабірацца аж 12 вёрст. Рушыў у патрэбны кірунку. Дзесьці ў лесе заўважыў вышку. Агледзеў з яе ўсю мясцовасць. Не так далёка прыкмеціў будыніны. Рукзак скручвае плечы. Не дапамагае і процівага яму — «Спідола».

Аказваецца, першай вёскай стала перада мной Вулька-Целяханская. Побач — возера. Заначаваў у добрых людзей.

Дзень трэці

І вось я сяджу каля ліпы ў Целяханах. Сто вёрст ад Баранавіч — гэта калі напрамкі... Чакаю папукту. З малодшым сяржантам-міліцыянерам даехаў да Лагішына. Далей ён ехаць не захацеў — натросся ў кузаве. А я на спыненай ім машыне даязджаю да Ясельды. Адпраўляюся ў бок Парэчча, на землі Агінскіх—Скірмунтаў. Вёска цікавая, але мне казалі, што Жэню трэба шукаць у Рудцы, за пяць кіламетраў адсюль...

Прышлося пехатою вяртацца назад. Па дарозе сустраўся з аўтобусам, у якім, як пазней даведаўся, ехала Жэня з Рудкі ў Парэчча. А ў вёсцы Рудка я знайшоў яе дом, але Жэні там не аказалася: мы размінуліся. Мяне сустрэла яе мама — лагодная, усмешлівая жанчына. Паказала Жэніны сшыткі. Сяджу, чытаю, перапісваю... Надта ж спадабаўся яе верш «Лівень». Уразіла: *Я найшчаслівая з самых шчаслівых, Я — у дарозе вечнай...*

Пасля параўнання: «Лівень, лівень! Мой добры хлопчык...» закрунула і такое: *Сэрца ў грудзях — маленькі гармонік, Крыху дзёрзкі і беспалатны.*

Дзяўчыне яшчэ і сямнаццаці няма, а творы вельмі «дарослыя». Перапісаў радкі з верша «Пісьмо да настаўніцы»: *Абяцаю, што ўсё асілю я, З непрыкметным не выйдзі ў свет. Верце мне, Кацярына Васільеўна, Без трывогі і без прыкмет.*

Я паспеў перапісаць у свой сшытак і таякія вершы Жэні: «Хутка вярнешся», «Раўчкі», «Дарогі»... У апошнім — спадзяванні аўтара на будучыню, у якой *...І зайграюць гармонікам Пасівелья вёсны.*

КЛАСІКА ВА ЎНІКАЛЬНАЙ ІНТЭРПРЭТАЦЫІ

Два спектаклі за адзін дзень пройдуць у Палацы Рэспублікі

26 лістапада Маскоўскі дзяржаўны тэатр «Рускі балет» упершыню ў Беларусі ўдзельнічае ў паказах балета «Шчаўкунок», а ўвечары — «Лебядзінае возера».

таленавіты майстар узнаўляе ўнікальную інтэрпрэтацыю класічных шэдэўраў. А выкананне артыстамі Маскоўскага дзяржаўнага тэатра «Рускі балет» спектакляў, адроджаных В. Гардзевым, з'яўляецца паказчыкам танцавальнага майстэрства найвышэйшага ўзроўню.

званні і тытулы: народны артыст СССР, прафесар, «Рыцар балета», уладальнік прызоў Морыса Бежара, «Лепшы харэограф года», «Балетны ікар» і многія іншыя.

«Шчаўкунок» — мудрая казка, якую любяць і дарослыя, і дзеці. Гэта апавесць пра зараджэнне першага каханна і адкрыццё незвычайных перажыванняў. Балет «Лебядзінае возера» — гэта гісторыя пра вечнае каханне, здраду, добро і зло.

Профі

АГНЯВЫ ШЧЫТ КРАІНЫ

У ракетчыкаў і артылерыстаў няма права на памылку

Нават у XXI стагоддзі па магутнасці артылерыя па-ранейшаму не ўступае ніякай іншай, нават суперсучаснай, зброі. Менавіта дзякуючы артылерыі на полі бою вырашалася большасць агнявых задач, ад яе залежаў вынік шматлікіх бітваў. Прыгадаць толькі контрнаступленне савецкіх войск пад Сталінградам 19 лістапада 1942 года, калі тысячы гармат пачалі бой, які вырашыў ход Вялікай Айчыннай вайны.

Сёння ракетныя войскі і артылерыя, якую народ справядліва ахрысціў «богам вайны», з'яўляюцца надзейным агнявым шчытом, які ахоўвае спакой жыхароў нашай краіны. Напярэдадні прафесійнага свята на пытанні «Звязды» адказаў начальнік ракетных войск і артылерыі Узброеных Сіл — начальнік упраўлення ракетных войск і артылерыі Генеральнага штаба Узброеных Сіл Беларусі генерал-маёр Геннадзь КАЗЛОЎСКІ.

— Генадзь Мікалаевіч, рашаючая роля ў агнявым паражэнні традыцыйна належыць ракетным войскам і артылерыі. Менавіта за артылерыяй — галоўны ўнёсак у рашаючыя бітвы апошніх стагоддзяў. Наколькі важна сёння трымаць порах сухім?

— Сучасныя абставіны ў свеце паказваюць, што то тут, то там узнікаюць ачагі напружанасці, якія потым перарастаюць ва ўзброеныя канфлікты, лакальныя войны. Мы бачым, што ўсюды вырашальную ролю адыгрывае далёкае агнявое паражэнне, бескантактнае ваеннае дзеянне, аснову якіх складаюць ракетныя войскі, артылерыя і, канешне, авіяцыя. У любое надвор'е, днём і ноччу мы гатовы выканаць задачу па прызначэнні. Але сёння не той час, калі ў момант яе выканання знішчаліся цэлыя гарады. Сучасная тэхніка здольная наносіць дакладныя ўдары, каб не прычыніць шкоды ў першую чаргу цывільнаму насельніцтву, а таксама інфраструктуры гарадоў, іншых населеных пунктаў, дзяржавы ў цэлым. Мы бачылі, што ў ходзе ўзброенага канфлікту ва Украіне, як з аднаго боку, так і з другога, у мэтах прыкрыцця выкарыстоўвалі грамадзянскія аб'екты, каб абцяжарыць нанясенне ўдару тым, хто ваюе супраць іх, у выніку чаго пацярпелі мірныя людзі. Вайна — брудная справа. Усё залежыць ад мудрасці, сумленнасці і справядлівасці кіраўніка: ад вышэйшага звяна да камандзіра ўзвода, які будзе прымаць непасрэднае рашэнне па нанясенні ракетнага ўдару або навядзенні агню артылерыі.

— Ці абавіраецца падрыхтоўка злучэнняў, вайсковых часцей і падраздзяленняў ракетных войск і артылерыі на вопыт войнаў і ўзброеных канфліктаў сучаснасці?

— Безумоўна, мы вывучаем сучасныя войны і ўзброеныя канфлікты і выкарыстоўваем гэта ў баявой падрыхтоўцы ўсіх часцей і падраздзяленняў, афіцэрскага кадраў ва ўстановах адукацыі нашай краіны. Лепш вучыцца на адмоўных памылках іншых, чым на сваіх. Але вывучаючы новы вопыт, нельга забываць пра непарушныя догмы, якія актуальныя ў любы час. Гэта як тэарэма Піфагора, якая ва ўсе часы будзе нязмэннай. Непарушныя прынцыпы ў ваенным мастацтве могуць у той ці іншы бок мяняць свой акцэнт, але ў цэлым застаюцца актуальнымі і сёння, і ў перспектыве.

— Артылерыя прайшла шлях ад прымітыўнай зброі XIV стагоддзя да сучасных ракетных комплексаў і артылерыйскіх сістэм, якія здольныя наносіць удары разбуральнай сілы. За якім узбраеннем будучыня ракетных войск і артылерыі?

— За дакладным, магутным, дальнабойным. Увогуле развіццё ракетных войск і артылерыі ідзе па трох кірунках. Па-першае, павелічэнне

прасторавых магчымасцяў — гэта значыць, далёкасці паражэння. Па-другое, дакладнасць. І па-трэцяе, аператыўнасць, або час падрыхтоўкі да нанясення ўдару.

Прыкладам развіцця ў бок павелічэння далёкасці з'яўляюцца новыя сістэмы залпавага агню «Паланэз», сёлета прынятыя на ўзбраенне. Яны адпавядаюць высокім характарыстыкам дакладнасці. Акрамя таго, сучаснае ўзбраенне ракетных войск і артылерыі адметнае прымяненнем высокадакладных боепрыпасаў, аўтаматызаваных сістэм кіравання, стварэннем высокаэфектыўнай разведвальна-агнявой сістэмы ракетных войск і артылерыі, заснаванай на камплексаванні сродкаў паражэння і сродкаў разведкі ў адзіным інфармацыйным полі. Акрамя вытворчасці айчыннага ўзбраення і тэхнікі, закупкі іх у іншых краінах, мы займаемся мадэрнізацыяй той зброі, якая існуе. Цяпер, напрыклад, шчыльна працуем над мадэрнізацыяй мінамётных комплексаў «Сані», якія ўжо сёлета паступяць у войскі.

— Навейшая сістэма залпавага агню «Паланэз» — своеасаблівы прарыў айчыннага ВПК. Як адбываецца асваенне тэхнікі?

— У чэрвені асабовым складам ракетных войск і артылерыі Узброеных Сіл паспяхова праведзены баявыя пускі дадзенай сістэмы. Вынік — высокі. Час падрыхтоўкі да нанясення ўдару — супервыдатны. Асабовы склад ужо поўнаасцю асвоіў тэхніку і практычна гатовы да яе прымянення ў любых умовах.

— Ва Узброеных Сілах Беларусі год завяршаецца ў гэтым месяцы. Якім ён быў для ракетных войск і артылерыі?

— Як і ўвогуле для ўзброеных сіл, ён быў вельмі напружаным. Акрамя таго, што нам даводзілася выпрабуваць і асвоіваць новую сістэму залпавага агню «Паланэз», мы ўдзельнічалі ў камандна-штабных вучэннях ракетных войск і артылерыі з баявымі пускамі ракетных і рэактыўных сістэм залпавага агню, артылерыйскіх дальнабойных сістэм, у тактычных вучэннях, кантрольных занятках з часцямі і воінскімі падраздзяленнямі, палявых выхадах і ў вялікай колькасці спаборніцтваў. Апагеем усіх мерапрыемстваў баявой падрыхтоўкі ракетных войск і артылерыі сталі камандна-штабныя вучэнні ўзброеных сіл. Такім чынам, адпачываць не было калі, але вынікі дасягнуты высокія.

— Наступны год пройдзе пад знакам якасці...

— І будзе яшчэ больш напружаным і адказным. Знакавая падзея — сумеснае стратэгічнае вучэнне Узброеных Сіл Беларусі і Расіі «Захад-2017», якое пройдзе на нашай тэрыторыі. Увесць той спектр баявой падрыхтоўкі, які быў сёлета, нам належыць здзейсніць і ў наступным годзе. Пастаўлены задачы па асваенні новага ўзбраення, якое паступіць у войскі. Акрамя таго, мы будзем рыхтавацца і прыем у дзел у Армейскіх міжнародных гульнях — 2017. У мінулым годзе нашы падраздзяленні ўдзельнічалі ў конкурсе «Майстар артылерыйскага агню». У напружанай барацьбе (лік ішоў на секунды) нашу каманду абышлі прадстаўнікі расійскай і кітайскай каманд. У наступным годзе мы возьмем удзел у гэтым жа конкурсе, але ўжо на мадэрнізаваных мінамётных комплексах «Сані», і плануем перамагчы.

— У савецкі час служыць у ракетных войсках і артылерыі лічылася надзвычай ганарова. Сённяшнія юнакі ў асноўным мараць пра блакітныя берэты...

— Артылерыя цесна звязана з такімі высокадакладнымі навукамі, як матэматыка, геаметрыя, трыганометрыя. І калі прыехаць на баявую пазіцыю, то можна ўбачыць, што нават камандзір гарматы вылічвае пэўныя формулы. Тэарэма сіносаў для артылерыста — тое ж, што і табліца множання для звычайнага чалавека. Мы аперыруем складанымі геаметрычнымі, трыганометрычнымі формуламі для правядзення разлікаў удару. Акрамя таго, трэба разлічыць атмасфернае ўздзеянне, хуткасць і кірунак ветру, кручэнне зямлі, тэмпературу паветра, яго вільготнасць. Цяжка служыць у ракетных войсках і артылерыі, вучыцца таксама. Артылерыйская навука абавязвае афіцэра быць дакладным і педантычным, бо мы страляем праз галаву сваіх жа войск, дзе памылка можа прывесці да трагедыі. Ракетчыкі і артылерысты — адмысловыя кадры, «інтэлігенцыя» ўзброеных сіл

■ Абеліскі параненай зямлі

НЕВЯДОМЫХ

У пачатку ліпеня 1944-га, калі мінчане сустракалі вызваліцеляў, непадалёк ад сталіцы разгарнуліся жорсткія баі. Шматтысячная групоўка нямецкіх войск, якая засталася ў тыле, люта супраціўлялася — вораг не хацеў пакідаць аблюбованыя ім мясціны. Але савецкія воіны ачысцілі беларускую зямлю. Хоць многія з іх і цаною свайго жыцця...

Аляксей ШАЎЦОЎ каля 10 гадоў займаецца пошукамі невядомых салдат.

У тыя дні загінула шмат нашых вайскоўцаў. Некаторыя з іх назаўжды страцілі сваё імя. І калі б не няўрымслівыя сваякі і неабякавыя супраціўнікі дзяржаўных структур, застаўся б безыменным салдатам і малодшы лейтэнант Гайдані Гарэеў.

Апошні прытулак Гайдані

Вядучы спецыяліст кірунку ідэалагічнай работы і сацыяльнай абароны ваеннага камісарыята Мінскай вобласці Аляксей Шаўцоў і сёння памятае гэтую гісторыю.

— Пасля таго, як да нас у камісарыят звярнуліся сваякі Гайдані Гарэева, мы адправілі запыт у Цэнтральны архіў Міністэрства абароны Расійскай Федэрацыі, — расказвае Аляксей Шаўцоў. — Аказалася, што вёскі Ленінец, каля якой, па інфармацыі сваякоў, загінуў малодшы лейтэнант Гарэеў, няма і ніколі не было. Але яны настойвалі, і мы зрабілі паўторны запыт, самі пачалі праводзіць расследаванне. Высветлілася, што непадалёк ад пасёлка Абчак, дзе разгарнуліся баі ў тыя ліпенскія дні, знаходзілася вёска Лебедзенец, а не Ленінец, як было сказана ў дакуменце. Паднялі архівы, апыталі мясцовых: сапраўды, і каля Лебедзенца ішлі жорсткія баі.

скай Федэрацыі, — расказвае Аляксей Шаўцоў. — Аказалася, што вёскі Ленінец, каля якой, па інфармацыі сваякоў, загінуў малодшы лейтэнант Гарэеў, няма і ніколі не было. Але яны настойвалі, і мы зрабілі паўторны запыт, самі пачалі праводзіць расследаванне. Высветлілася, што непадалёк ад пасёлка Абчак, дзе разгарнуліся баі ў тыя ліпенскія дні, знаходзілася вёска Лебедзенец, а не Ленінец, як было сказана ў дакуменце. Паднялі архівы, апыталі мясцовых: сапраўды, і каля Лебедзенца ішлі жорсткія баі.

Імяны спіс беззваротных страт афіцэрскага складу 110-й Верхнедняпроўскай стралковай дывізіі 50-й арміі пацвердзіў: каля населенага пункта Лебедзенец Мінскага раёна Мінскай вобласці пры ліквідацыі акружанай групоўкі немцаў разам са сваімі баявымі таварышамі загінуў камандзір узвода 1289-га стралковага палка малодшы лейтэнант Гайдані Якуравіч Гарэеў. Пахавалі вайскоўцаў у той жа вёсцы. Гэта ўжо пасля вайны разам з іншымі ваеннаслужачымі (а гэта больш як 300 чала-

век) свой апошні прытулак яны знайшлі ў брацкай магіле ў вёсцы Абчак.

Пакуль вяліся пошукі, Ваенны камісарыят Мінскай вобласці вёў перапіску са сваякамі загінулага Гайдані Гарэева. Жывуць яны цяпер, як і той некалі, у Рэспубліцы Башкартастан. Як толькі атрымалі радасную навіну, нягледзячы на адлегласць, адрозу тры пляменніцы Гарэева прыехалі ў Беларусь, каб пакланіцца магіле, дзе пахаваны іх родны дзядзька.

— Было гэта якраз напярэдадні святкавання чар-

■ Тонкасці прафесіі

КУХМАЙСТРЫ

Яшчэ толькі развіднела, а ў 56-м асобным палку сувязі ўжо пачалі гатаваць салдацкі абед. Над разбітымі палаткамі роўненькімі струменьчыкамі сцепаца дымок — працуець «буржуйкі». Схаванае за армейскімі шатрамі дзейства выдаюць прыемныя пахі, што наганяюць апетыт на вайскоўцаў, якія праходзяць побач.

Вядома, снедаюць, абедаюць і вячэраюць ваеннаслужачыя часці ў стالовай. Тут, дзякуючы сучаснаму абсталяванню і прафесіяналізму кухараў, мяса, гародніна, крупы і іншыя прадукты харчавання ператвараюцца ў смачныя стравы. Гатуюць для вайскоўцаў і ў палатках. Але толькі ў палявых умовах, калі падчас вучэнняў або іншых мерапрыемстваў салдаты ўдасканалююць сваю баявую падрыхтоўку.

Разгортваюць палявую кухню і тады, калі неабходна ацаніць прафесійнае майстэрства ваенных кухараў. На гэты раз кухмайстры ў пагонах змянілі ваенную форму на спецыяльны касцюм і каўпак, каб папаборнічаць за званне лепшага кухара ў Ваенна-паветраных сілах і войсках супрацьпаветранай абароны.

Фота: Нандзі БУЖАН.

Згодна з тэхналогіяй, капуста і бульба ў суп крышацца кубікамі і долкамі адпаведна.

Нарад па кухні

Падобныя спаборніцтвы закрануць і іншыя віды Узброеных Сіл. У выніку за палому першынства пазамагаюцца лепшыя кухары. І толькі тая каманда, якая здзівіць прафесійнае журы прыгатаванымі стравамі, атрымае права паўдзельнічаць у конкурсе «Палявая кухня», які пройдзе ў межах Армейскіх міжнародных гульняў — 2017. Дарэчы, у гэтым спаборніцтве беларуская каманда возьме ўдзел упершыню.

— Дадзенае мерапрыемства праводзіцца не толькі з мэтай адбору ваенных кухараў для ўдзелу ў конкурсе, а і дзеля таго, каб павысіць якасць арганізацыі харчавання асабовага складу, — гаворыць **выконваючы абавязкі начальніка харчовай службы ўпраўлення тылу камандавання Ваенна-паветраных сіл і войск супрацьпаветранай абароны падпалкоўнік Аляксандр СЫЧОЎ**. — Падчас спаборніцтва кухары ў першую чаргу атрымліваюць вопыт прыгатавання ежы ў палявых умовах, увогуле павышаюць свой узровень прафесійнай падрыхтоўкі.

У дзевяць раніцы чатыры каманды — прадстаўнікі авіяцыі, зенітна-ракетных і радыётэхнічных войск, а таксама войск тэхнічнага, тылавага і спецыяльнага прызначэння — занялі свае пазіцыі на палявой кухні. У камандзе — па чатыры чалавекі. За тры гадзіны яны павінны прыгатаваць паўна-вартасны абед.

Ва ўсіх — аднолькавае заданне. У 12.00 кожная каманда павінна прадставіць суп са свежай капусты са смятанай, мяса тушанае парцыённае з грэцкай кашай і кампот з сухафруктаў. Журы будзе ўлічваць не толькі смак гэтых страў, а і тэхналогію іх прыгатавання. На асаблівым кантролі — сервіроўка стала.

СТАНОВІЦА МЕНШ

говай гадавіны вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, — прыгаврае Аляксей Шаўцоў. — Жанчыны былі прыемна ўражаны тым, як адзначаюць у нас Дзень Незалежнасці, як увогуле адносяцца да таго, што звязана з гісторыяй Вялікай Айчыннай вайны. Але той дзень запомніўся ім яшчэ і тым, што на новай мемарыяльнай плошчы, якую адкрывалі каля пахавання ў Абчаку, увекавечылі імя іх гераічнага продка, якога яны так доўга шукалі.

Знайсці, каб пакланіцца

Падобных гісторый у прафесійнай скарбонцы Аляксея Шаўцова багата. Пошукавай дзейнасцю ён займаецца ўжо амаль 10 гадоў, таму аповедаў хопіць на цэлую кнігу (а ўсё можа быць: Аляксей Мікалаевіч — яшчэ і пісьменнік).

— Ужо больш чым 70 гадоў прайшло пасля заканчэння Вялікай Айчыннай вайны, а колькі нашых суайчыннікаў дагэтуль засталася невядомымі салдатамі, — гаворыць Аляксей Мікалаевіч. — Чым далей ідзе час, тым складаней становіцца ўстанавіць іх імёны. Пакуль яшчэ жывыя сведкі тых падзей і сваякі загінулых, дзякуючы якім мы можам атрымаць хоць нейкую інфармацыю, важна гэты час не ўпусціць. І трэба сказаць, людзі масава сталі шукаць сваіх продкаў. Раней такога не было. Праўда, ёсць

і такія, хто саромеецца пачаць пошук або проста не ведае гісторыі сваёй сям'і.

Але дакладныя звесткі аб загінулым больш як 70 гадоў таму чалавеку не гарантуюць, што менавіта яго астанкі будуць падняты вайскоўцамі 52-га асобнага спецыялізаванага пошукавага батальёна. Адзіным спосабам ідэнтыфікацыі асобы чалавека застаецца так званы «смяротны медальён», знайсці які, на вялікі жаль, — рэдкая ўдача. Толькі і сярод знойдзеных (не ўсе прытрымліваліся салдацкага павер'я) не кожны можна расшыфраваць: эбанітавыя капсулы ўжо не такія герметычныя, часам нават крыміналісты сваімі сродкамі не могуць выратаваць такія каштоўныя сэнны ўкладышы. Так і застаюцца палеглыя героі невядомымі...

Дапамагаюць устанавіць імёны вайскоўцаў і архівы. Часам, трапіўшы на адно прозвішча ў спісах беззваротных страт, можна адшукаць цэлы ўзвод палеглых у тым ці іншым баі. Год на год не прыпадае, але менавіта дзякуючы архівам ваенкамат Мінскай вобласці штогод устанаўлівае ад 150 да 200 імёнаў. Сёлета са спісу зніклых без вестак у лік тых, хто загінуў за Радзіму, перайшло звыш 200 чалавек. Іх імёны ўвекавечаны на мемарыяльных плітах.

— Адным дастаткова, што ўстанавілі месца гібе-

лі іх роднага чалавека, і яны прыязджаюць пакланіцца пахаванню, — кажа Аляксей Шаўцоў. — Некаторыя хочуць атрымаць больш інфармацыі: для іх падзвіг дзед або іншага члена сям'і вельмі важны. Мы дапамагаем складаць генеалагічнае дрэва, устанаўліваем баявы шлях загінулага абаронцы Айчыны.

Колькі лёсаў падчас работы ў ваенным камісарыяце раскрывае Аляксей Шаўцоў. Але адшукаць роднага дзядзьку яму так і не ўдалося. Пахавальня, якую ў свой час атрымала бабуля, даўно страцілася. Іншых

звестак, якія б дапамаглі знайсці сваяка, не засталася.

Як шукаць салдата?

У пачатку года на ўліку ваеннага камісарыята Мінскай вобласці значылася 1812 воінскіх пахаванняў. Больш за ўсё іх у Барысаўскім, Капыльскім, Лагойскім, Любанскім, Пухавіцкім, Слуцкім і Уздзенскім раёнах. Не трэба быць гісторыкам, каб звязаць чалавечыя страты з баямі, карнымі аперацыямі гітлераўцаў, канцэнтрацыйна-партызанскіх злучэнняў на гэты тэрыторыях.

Сёлета спецыялісты ваеннага камісарыята Міншчыны ўстанавілі звыш 200 імёнаў салдат Вялікай Айчыннай вайны, якія лічыліся зніклымі без вестак

Усяго за перыяд баявых дзеянняў на Міншчыне загінула амаль 240 тысяч чалавек. Прычым без малага 224 тысячы (цэлы горад!) пала на палях Вялікай Айчыннай вайны. 32 тысячы вайскоўцаў мелі гонар быць абазначанымі на сваіх магілах. Звыш 206 тысяч лічацца невядомымі салдатамі...

Магчыма, іх стала б значна менш, калі б кожны, хто хоча даведацца пра лёс свайго сваяка, ведаў, з чаго пачаць пошукі. Ваенны камісарыят Мінскай вобласці прапануе наступны алгарытм пошуку.

Па-першае, кожны раён мае сваю кнігу «Памяць», дзе змешчаны спісы жыхароў рэгіёна, якія загінулі або зніклі без вестак у гады Вялікай Айчыннай вайны. Таксама там можна знайсці інфармацыю аб вайскоўцах, якія загінулі і былі пахаваны на гэтай тэрыторыі. Адшукаць кнігі «Памяць» можна ў бібліятэках і ваенкаматах.

Па-другое, большасць дакументаў, якія датычацца перыяду Другой сусветнай вайны, захоўваюцца ў Цэнтральным архіве Міністэрства абароны Расійскай Федэрацыі ў Падольску. Напісаўшы вядомыя аб чырво-наармейцы даныя, можна адправіць запыт у архіў.

Па-трэцяе, сёння ў інтэрнэце даступны базы даных, якія ўтрымліваюць інфармацыю аб савецкіх воінах, у тым ліку аб тых, якія загінулі і зніклі без вестак у гады ваеннага ліхалецця. Перш чым звяртацца ў архіў, варта наведаць абагульнены электронны банк даных «Мемарыял» (obd-memorial.ru) і электронны банк дакументаў «Подзвіг народа ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.» (podvignaroda.mil.ru).

Па-чацвёртае, уважліва пераглядзіце дамашні архіў. Лісты з фронту і пахавальныя — вельмі каштоўныя крыніцы інфармацыі.

Спадзяёмся, што гэты алгарытм дапаможа вам знайсці свайго продка. І тады на аднаго, а можа, нават больш невядомых салдат стане менш...

Раскопкі на месцы нямецкага лагера для савецкіх ваеннапалонных «Шталаг 382» у Барысаве, якія пачаліся гэтай восенню.

Ў ПАГОНАХ

У полі — смачней

Каб падумаць над упрыгажэннем стала, час яшчэ ёсць. У прамым сэнсе закатаўшы рукавы, кухары шчыруюць над прапанаванымі прадуктамі. У кожнага — свая дзялянка: хто крышыць гародніну ў суп, хто варожыць над мясам, іншы ўжо варыць кампот.

У спрытных руках кухара 1-га зенітна-ракетнага палка Ігара Лісіцы кавалак ялавічыны ператвараецца ў невялічкія брусочки — якраз тое, што трэба для сакавітага стэйка. Але запякаць мяса ніхто не будзе: у кухара — іншыя задачы. Націраючы ялавічыну часнаком і прыправамі, Ігар прызнаецца, што не заўсёды, каб здзівіць, трэба дабаўляць у страву пэўныя спецыі ці іншыя ўзмацняльнікі смаку. Дастаткова, па яго словах, вытрымаць час цеплавой апрацоўкі і пэўную тэмпературу пры гатаванні ежы.

Ён ведае, што гаворыць. Па прафесіі Ігар — тэхнік-тэхнолаг харчовай прамысловасці. Да арміі працаваў у адным з гродзенскіх рэстаранаў.

— Гэта стэрэатып, калі кажуць, што ў арміі дрэнна кормяць, — лічыць Ігар Лісіца. — У войску дастаткова кваліфікаваных кухараў, якія годна выконваюць свае службовыя абавязкі. Зразумела, што няма магчымасці дастаць тыя прадукты, якія б ты мог набыць на «грамадзянцы», але не кожная хатняя гаспадыня можа пахваліцца і такім асартымантам, які ёсць на армейскай кухні. Удасканальваецца абсталяванне, таму ў бліжэйшы час армейскія сталовыя не будуць уступаць некаторым цывільным.

Разам са сваім памочнікам Ігар Лісіца штодзень павінен накарміць прыкладна 60 чалавек. Прычым тройчы. Каб прыгатаваць снеданне, у нарад па кухні хлопцы заступаюць дзесьці ў 5.30 раніцы. Трэба паспець — у восем прыйдуць салдаты. У палявых умовах Ігар гатуе не ўпершыню. «Нічога складанага ў гэтым няма. Ежа, прыгатаваная ў полі, нават смачнейшая», — прызнаецца ён. І з гэтым складана не пагадзіцца.

Грэчка па-салдацку

Яўгену Старчанку, таксама дывізіённаму кухару, даручылі варыць суп са свежай ва-

пусты. Для яго, прафесійнага сушыста, гэта вельмі проста. Пра свой занятак у цывільным жыцці кухар гаворыць не рызыкне. А вось старшы кухар Іван Ляшко не хавае, што да арміі працаваў у рэстаране італьянскай кухні, а таксама су-шэфам у рэстаране аднаго са сталічных казіно.

— Не трэба мець спецыяльных умоў, каб праявіць сваё творчае майстэрства, — лічыць Іван. — З любых прадуктаў можна прыгатаваць нешта смачнае і прыгожае, нават у арміі.

Убачыўшы хлопца, які прасейвае грэцкую крупу, не ўтрымалася спытаць, у чым сакрэт салдацкай кашы (далібог, колькі ні спрабавала, а такой грэчкі, як у арміі, ні разу не атрымлівалася!). Аказваецца, салдаты крупы не прамываюць, а перабіраюць — гэта першае правіла смачнай кашы. Па-другое, перш чым апусціць зярняткі ў кіпень, іх трэба абсмажыць на сухой патэльні да залацістага колеру. Кажуць, тады гарантваны не толькі добры смак, а і рассыпістасць круп. Ну што ж, паспрабуем.

У армію — па прафесію

— Падчас адбору ў ваенкаматах мы прыглядаемся да тых, хто мае кухарскую адукацыю, — расказвае выконваючы абавязкі начальніка харчовай службы ўпраўлення тылу камандавання ВПС і войск СПА. — Калі ў навабранцаў адпаведнай прафесіі няма, некаторых адпраўляем у 72-і аб'яднаны навукальны цэнтр падрыхтоўкі прапаршчыкаў і малодшых камандзіраў.

Аляксандр Сігай з 15-й зенітна-ракетнай брыгады якраз з тых, хто да арміі на кухню хадзіў толькі, каб паесці. Пасля заканчэння Печынскай вучэбкі, ён з задавальненнем гатуе і ўжо плануе пасля дэмабілізацыі ўладкавацца па сваёй другой спецыяльнасці (а між іншым, да службы юнак працаваў электрамандэрам кантактнай сеткі). З-за сваёй сціпласці Аляксандр не прызнаўся (пра гэта казалі іншыя), што ён лепш за ўсіх адстраляў з аўтамата Калашнікава ў першы дзень конкурсу. Так, перад тым як прыступіць да кулінарыі, кухары стралялі са штатнай зброі і здавалі нарматывы па фізічнай падрыхтоў-

У Ваенна-паветраных сілах і войсках супрацьпаветранай абароны выбралі лепшых кухараў

За сервіроўку стала — асобныя балы.

цы — як не кажы, а ў першую чаргу яны ваеннаслужачыя.

Жаночыя хітрасці

Не паспелі зайсці ў другую палатку, дзе над стравамі шчыруе астатняя палова канкурсантаў, як адразу адчулі іншыя пахі. Здавалася, гатуець адно і тое ж, але ў кожнага гаспадары, відаць, свае сакрэты. Тым больш, калі ў большасці сваёй яны жанчыны.

Так бы мовіць, шэф-кухар каманды 56-га асобнага палка сувязі — яфрэйтар Наталля Дзямка, кухар 5-га разраду. Калі ў 1998 годзе жанчына прыйшла ўладкоўвацца ў армейскую сталовую, ёй казалі, што пасады кухара вольныя толькі для ваеннаслужачых. Але жанчына не здалася і прызвалася праз ваенкамат.

Убачыўшы на сталае лімон і драпікі ў гаршчочках, не заяўленыя ў меню, заўважаю, што, каб здзівіць журы, жанчыны ідуць на хітрасці. «Гэта ж конкурс», — тлумачыць яны, добра ўсведамляючы, што за не ўключаныя ў меню стравы дадатковыя балы налічваюцца не будуць. Дзяўчаты імкнуцца падаць страву гарчай: у разгэтай ужо не той смак.

Старшы кухар Ганна Кернер, якая верхаводзіць у камандзе радыётэхнічных войскаў, робіць акцэнт на сервіроўку. «Як ні кажы, але пакаштаваць тую ці іншую страву хочацца толькі тады, калі яна прывабна выглядае», — гаворыць жанчына і мае рацыю.

Матэрыялы выпуску падрыхтавала Вераніка КАНЮТА. kanyuta@zviazda.by

■ На слыху

ЛІСТАПАД. «ЕЎРАБАЧАННЕ». ДЗЕЦІ

20 лістапада на Мальце пройдзе фінал міжнароднага дзіцячага конкурсу «Дзіцячае Еўрабачанне». Паводле лёсавання беларус Аляксандр Мінёнак з песняй «Музыка маіх перамог» выступіць пад нумарам 9. Усяго ж у сёлетнім творчым спаборніцтве бяруць удзел прадстаўнікі 17 краін: Ірландыі, Арменіі, Албаніі, Расіі, Мальты, Балгарыі, Македоніі, Польшчы, Беларусі, Украіны, Італіі, Сербіі, Ізраіля, Аўстраліі, Нідэрландаў, Кіпра і Грузіі (менавіта ў такім парадку канкурсанты выйдуча на сцэну).

і віцебскага шоу-балета «Сенсацыя», як зазначылі рэжысёры, атрымаўся відовішчы — з танцамі на гіраскутарах (іх мы ўжо бачылі на нацыянальным адборы) і яркай графікай у стылі папулярных маладзёжных коміксаў.

Творчая каманда беларускага артыста ўжо запісала відэаавізітоўку (прычым здымкі адбыліся не дзе-небудзь, а ў гістарычным цэнтры горада Валета, на плошчы перад Прэзідэнцкім палацам), правяла пешаходную і марскую экскурсію па горадзе, прайшла па чырвонай дыяганалі дарожцы на цырымоніі афіцыйнага адкрыцця «Дзіцячага Еўрабачання—2016». За некалькі індывідуальных рэпетыцый «прымерыліся» беларусы як след і да галоўнай сцэны «Міжземнаморскага канферэнц-цэнтра» — гэта велічны комплекс сярэднявковага шпітала, які стане цэнтрам сёлетняга шоу. Нумар Аляксандра Мінёнака

Дарэчы, на сёлетнім конкурсе беларускія глядачы змогуць перажываць не толькі за нашага ўдзельніка, але і за прадстаўнікоў Расіі — дзявочы праект «Жывая вада». Справа ў тым, што аднайменную песню для дзяўчат напісала беларуская спявачка і кампазітар Маргарыта Герасімовіч, больш вядомая прыхільнікам як выпускніца «Фабрыкі зорак» Дакота.

Нагадаем, чатырнаццаце па ліку дзіцячае песеннае шоу арганізатары вырашылі правесці ў крыху змененым фармаце. Па-першае, час паказу пасунуўся з позняга вечара на дзень — прама трансляцыя яго пачнецца а 16 гадзіне па сярэднеўрапейскім часе (18 гадзін па Мінску). Па-другое, змяніліся правілы галасавання: пераможцу міжнароднага дзіцячага конкурсу вызначыць тры склады журы: нацыянальны дзіцячы і дарослыя судзейскія калегіі, якія будуць выстаўляць балы ў кожнай з краін-удзельніц падчас генеральнай рэпетыцыі, а таксама прафесійнае журы, якое прагаласуе непасрэдна падчас шоу на Мальце.

Балы ад Беларусі аб'явіць наш лятані канкурсант Руслан Асланаў, а каментавач конкурс будзе вядучая Агенцтва тэленавін Юлія Пярцова.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.
Фота junioreurovision.tv

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	8.45	17.05	8.20
Віцебск —	8.40	16.48	8.08
Магілёў —	8.35	16.54	8.19
Гомель —	8.25	16.58	8.33
Гродна —	8.59	17.21	8.22
Брэст —	8.53	17.28	8.35

Месяц

Поўня 14.11—20.11.
Месяц у сузор'і Льва.

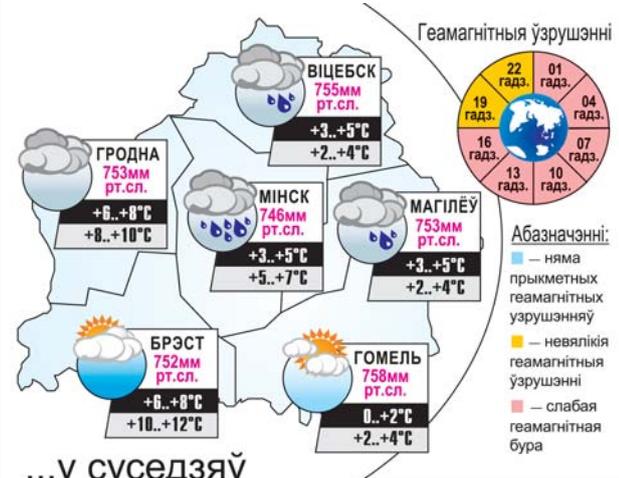
Імяніны

Пр. Аляксандры, Ніны, Анатоля, Васіля, Мікалая, Паўла.
К. Альжбеты, Іпаліта, Максіма, Паўла.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЗАЎТРА

...у суседзях

ВАРШАВА	+7...+8°C	КІЕЎ	+3...+5°C	РЫГА	+5...+7°C
ВІЛЬНЮС	+6...+8°C	МАСКВА	-3...-1°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ	0...+2°C

УСМІХНЕМСЯ

— Вось аб'ява: «Прадаю сукенку, прыгожую, новую, але якая выклікае жудасныя скурныя сверб у любога». Што за дурні такое пішуць? — Пішуць таму, што людзі купляюць. — Які ідыёт такое купіць? — А ў твайг цешчы калі дзень нараджэння? — Які там, кажаш, нумар тэлефона ў аб'яве?..

у жыцці. Вось зараз думаю, што здарылася? Таму што першы раз яна машыну разбіла.

Настаўнік прыйшоў дадому да вучня, які нашкодзіў у школе:

— Мама дома?
— Малы!
— Яшчэ не прыйшла.
— А тата?
— Таксама схаваўся.

Прыходжу я дадому пасля працы — дома нікога. Адкрываю халадзільнік, а там піва стаіць, жонка купіла. Другі раз

— Зіновій, а як вы зразу мелі, што вы — брутальны мужчына?
— Мама сказала...

Малюнак Уладзіміра ЧУГЛАВА.

Даты

Падзеі

Людзі

19 ЛІСТАПАДА

1711 год — нарадзіўся Міхаіл Васільевіч Ламаносаў, першы рускі вучоны-прыродазнавец. Пераўтваральнік рускай літаратурнай мовы, паэт, мастак, гісторык, заснавальнік рускай традыцыйнай энцыклапедыі. Па яго ініцыятыве і праекце быў адкрыты Маскоўскі ўніверсітэт. Галоўны адкрыццё тычацца хіміі.

1891 год — 125 гадоў таму нарадзіўся (вёска Ярэмчы, цяпер у Карэліцкім раёне) Міхаіл Іванавіч Гурын-Маразоўскі, беларускі палітычны дзеяч. У 1912 годзе скончыў Пскоўскі настаўніцкі інстытут, вучыўся ў Акадэміі Генштаба. Удзельнік рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі. З 1921 года рэдактар газет «Беларуская вёска», «Савецкая Беларусь». З 1924-га — на падпольнай рабоце ў Заходняй Беларусі. Падтрымліваў ініцыятыву падрыхтоўкі ўзброенага паўстання ў Заходняй Беларусі з мэтай далучэння яе да БССР. Аўтар успамінаў «З недалёкага мінулага». Загінуў у 1928 годзе.

1936 год — 80 гадоў з дня нараджэння (вёска Асінаўка Дубровенскага раёна) Эрнэста Васільевіча Ялугіна, беларускага пісьменніка. У 1962 годзе скончыў БДУ. Працаваў у газетах «Знамя юности», «Сельская газета», «Літаратура і мастацтва», «Наша слова», часопісе «Нёман». Аўтар нарысаў пра творчасць В. Быкава, А. Мальдзіса, дакументальнай апавесці аб жыцці і дзейнасці Ц. Гартнага, сцэнарыяў дакументальных тэлефільмаў, рама-

на «Астравы», гістарычных апавесцяў «Апошні князь», «Без эпітафіі» і інш.

1991 год — у СССР прымаецца Закон «Аб індывідуальнай працоўнай дзейнасці» з мэтай «поўнага задавальнення грамадскіх запатрабаванняў у таварах і паслугах, павышэння занятасці грамадзян грамадска-карыснай дзейнасцю, прадстаўлення ім магчымасці атрымання дадатковых даходаў у адпаведнасці з выдаткамі сваёй працы».

1961 год — нарадзіўся (горад Салігорск) Міхаіл Анатольевіч Жураўкоў, беларускі вучоны ў галіне механікі і геа механікі, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар. У 1984 годзе скончыў БДУ. Працаваў у Беларускім навукова-даследчым і праектным інстытуце горнай і хімічнай прамысловасці, у БП, БДУ. Са снежня 2014 года — міністр адукацыі Рэспублікі Беларусь. Аўтар навуковых прац па механіцы дэфармаванага цвёрдага цела і метадах інтэгральных ураўненняў у ёй, геа механіцы, матэматычнаму і камп'ютарнаму мадэляванню геа механічных працэсаў, геааніторынгавых сістэмах.

Нашы шчырыя віншаванні!

Было сказана

Аркадзь КУЛЯШОЎ, народны паэт Беларусі:
«Лепш падаць і ўставаць з нялёгкай ношаю, Чым злёгка папіхаць яе рукой».

ОБЪЯВЛЕНИЕ

ОАО «Минскоблхлебпродукт» извещает, что 30 ноября 2016 года состоится внеочередное собрание акционеров года по адресу: г. Минск, пер. Физкультурный, 34 (УП «ОМЗ «Агротехкоммаш»). Начало собрания в 12-00. Регистрация акционеров с 11 часов. При себе иметь следующие документы: акционеру общества — паспорт, представителю акционера — паспорт и доверенность.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

- Реорганизации открытого акционерного общества «Минскоблхлебпродукт» путем присоединения к нему коммунального сельскохозяйственного унитарного предприятия «Семена трав».
- Внесение изменений в устав Общества в связи с денотацией белорусского рубля.
- О безвозмездной передаче имущества коммунальному инженеринговому унитарному предприятию «ГОРДОРСТРОЙ», подлежащего сносу в соответствии с Указом Президента Республики Беларусь от 22.09.2014 г. №465 «О реализации инвестиционного проекта «Экспериментальный многофункциональный комплекс «Минск-Мир».

Наблюдательный совет
ОАО «Минскоблхлебпродукт»
Тел. 220-59-17 УНП 600013173

«ОАО «Барановичский молочный комбинат», расположенное по адресу: г. Барановичи, ул. 50 лет БССР, 51, уведомляет акционеров о том, что 29 ноября 2016 года в 11-00 состоится внеочередное общее собрание акционеров общества.

Повестка дня собрания:

1. О внесении и утверждении изменений в Устав Общества.

Регистрация участников собрания состоится в день и по месту его проведения с 10.30 до 11.00 по предъявлению документа, удостоверяющего личность акционера, доверенности, зарегистрированной в установленном порядке, — для представителя акционера (акционеров), а также документа, подтверждающего полномочия, — для руководителей юридических лиц — акционеров общества. УНП 200167548